

Sprawozdanie władz polskich dla Europejskiego Komitetu Przeciwdziałania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowania albo Karania

Odpowiedź władz polskich na przedstawione sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej przez delegację Komitetu w dniach 4 – 15 października 2005 roku przyjmuje systematykę raportu z dnia 11 marca 2005 roku, według zawartych w nim kolejnych zaleceń.

A. ZAKŁADY POLICJI i STRAŻY GRANICZNEJ

1. Zakłady Policji

Zalecenie

"Władze Policji powinny dokonać wszelkich wysiłków, aby zapewnić w praktyce przestrzeganie przepisów prawnych podczas trwania aresztu w obiekcie policyjnym dla dzieci (paragraf 10)".

W paragrafie 10 raportu Komisja stwierdza się, że nieletni mogą być umieszczeni w policyjnej izbie dziecka nawet przez 17 dni, natomiast kontrolowane obiekty (PID) w ocenie delegacji CPT nie zapewniają odpowiednich warunków do tak długiego pobytu dzieci w tych pomieszczeniach.

Do 01.01.2001 roku, zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami, nieletni mogli przebywać w policyjnej izbie dziecka nawet do 14 dni, gdyż na podstawie art. 102 § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich umieszczenie nieletniego w policyjnej izbie dziecka mogło trwać do 72 godzin, jednakże za zgodą sędziego rodzinnego pobyt ten mógł być przedłużony nawet do 14 dni. Przepis ten miał charakter przejściowy i dotyczył wybranej kategorii. nieletnich, tj. wymagających natychmiastowej opieki na okres niezbędny do ustalenia tożsamości i oddania go rodzicom lub opiekunowi albo umieszczenia w odpowiedniej placówce opiekuńczo-wychowawczej. W praktyce, ze względu na brak miejsc w odpowiednich placówkach opiekuńczo - wychowawczych (niewystarczająca sieć pogotowi opiekuńczych), przepis ten był często stosowany. Jednakże uznany za niezgodny z europejskimi standardami, co do podstaw pozbawienia wolności, jak również ze względu na upływ czasu, na który został ustanowiony (obowiązywać miał do 31

grudnia 2000 r.) w tekście jednolitym tejże ustawy z 2002 r został pominięty.

Obowiązujący stan prawny (art. 40 § 7 ustawy O postępowaniu w sprawach nieletnich) zezwala na umieszczenie nieletniego w policyjnej izbie dziecka na okres nie dłuższy niż 5 dni w przypadku nieletnich będących w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich lub zakładem poprawczym. Poza tymi przypadkami nieletni mogą być umieszczani w PID jedynie na podstawie art. 40 § 1. ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich na okres nie dłuższy niż 72 godziny.

Praktyka wskazuje na to, iż sędziowie sądów rodzinnych orzekając środek zapobiegawczy w postaci umieszczenia nieletniego np. w schronisku dla nieletnich lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, przyjmują jednocześnie w sentencji postanowienia, że do czasu znalezienia (zwolnienia się) miejsca w orzeczonej placówce, nieletni przebywać będzie w policyjnej izbie dziecka. Policja, na mocy art. 14 ust. 2 ustawy o Policji oraz art. 67 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, realizuje wydane przez sędziów rodzinnych polecenia. W związku z tym pobyt nieletniego w PID może trwać nawet kilka miesięcy.

Jak się wydaje, intencją ustawodawcy było, aby nieletni przebywali w policyjnych izbach dziecka jedynie czasowo -w przypadkach określonych w art. 40 § 1 i 7 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. W związku z czym warunki akomodacyjne w PID powinny być dostosowane do terminów wynikających z tych przepisów.

Biorąc pod uwagę praktykę zasadnym wydaje się zmiana ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich polegająca na wprowadzeniu przepisu ściśle określającego maksymalny czas pobytu nieletniego w policyjnej izbie dziecka, po ogłoszeniu przez sąd rodzinny postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich, placówce opiekuńczo-wychowawczej, albo w zakładzie lub placówce wymienionej w art. 12 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Odpowiednie w tym zakresie propozycje legislacyjne zostały uzgodnione z Departamentem Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego MSWiA, a następnie przedstawione w Ministerstwie Sprawiedliwości. Postulaty KGP do ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich zostały uwzględnione w projekcie nowego dokumentu obejmującego całość problematyki nieletnich pt. "ustawa. Kodeks nieletnich".

Zalecenie

"postępy poczynione w celu przyjęcia nowego Kodeksu Przepisów o Nieletnich (paragraf 10)".

Z posiadanych przez KGP informacji wynika, że aktualnie trwają prace nad zmianą ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Znajdują się one w fazie tworzenia projektu

przez zespół w Ministerstwie Sprawiedliwości.

ZNEĆCANIE SIĘ

Zalecenie

"władze polskie powinny upomnieć oficerów policji, poprzez właściwe środki i regularnie, że znęcanie się nad osadzonymi (czy to fizycznej czy słownej natury) nie jest akceptowane i będzie poddane ostrym sankcjom. Oficerowie Policji powinni być również upominani, że nie powinno się stosować więcej siły niż jest to ściśle konieczne do zatrzymania, oraz że kiedy zatrzymanie osoby jest już pod kontrolą, nie może być wytłumaczenia dla ich pobicia (paragraf 13)".

Powyższe zalecenie realizowane jest od początku drogi zawodowej każdego funkcjonariusza, a nawet jeszcze przed podjęciem przez kandydata służby w Policji. Dokonywane jest to przez odpowiednią selekcję kandydatów pozwalającą na przyjmowanie do Policji jedynie tych, którzy spełniają określone przepisami warunki psychofizyczne (np. posiadają odpowiedni poziom agresji) oraz są świadomi roli jaką Policja powinna spełniać w społeczeństwie. Następnymi etapami są szkolenie i doskonalenie zawodowe funkcjonariuszy, w trakcie których omawiane są zadania służby publicznej i sposób ich realizacji z podkreśleniem zasad praworządności oraz ścisłego przestrzegania przepisów, które nie zezwalają na jakiegokolwiek pozaprawne naruszanie nietykalności cielesnej i osobistej osób wobec których podejmowane są czynności służbowe. Kolejnym poziomem zabezpieczenia praw człowieka w zakresie ochrony dóbr osobistych jest nadzór bezpośrednich przełożonych oraz funkcjonowanie komórek powołanych do rozpatrywania skarg i zażaleń. Nieodzownym elementem tego systemu jest także kontrola zewnętrzna (poza policyjna), która jest realizowana m.in. przez: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, prokuraturę, sąd, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Najwyższą Izbę Kontroli, Sejm, Senat, a także przez organizacje pozarządowe.

Władze polskie nie dostrzegają potrzeby dokonywania zmian w przepisach w związku z powyższym zaleceniem.

Zalecenie

"metalowa klatka, którą widziano w Wojewódzkiej Komendzie Policji w Krakowie powinna zostać usunięta i ogólnie mówiąc, wstępna procedura przyjmowania zatrzymanych

powinna zostać przejrzana w celu upewnienia się, że przebiega w sposób szanujący ludzką godność (paragraf 14)"

Powyższe zalecenie było przedmiotem wcześniejszych wyjaśnień przekazanych Komitetowi przy piśmie z dnia 30 czerwca 2005 roku. Poza wszelkimi wątpliwościami, z praktycznego punktu widzenia, tego typu pomieszczenie (izba) wydaje się niezbędne w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w trakcie przyjmowania do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Jednakże forma pomieszczenia, jaka funkcjonowała w KMP w Krakowie jest nie do przyjęcia. W obecnie obowiązującym przepisie regulującym warunki jakim powinny odpowiadać tzw. "PDOZ" brak jest odpowiednich uregulowań. Dlatego w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 marca 2003 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, należałoby rozszerzyć katalog izb o np. "izbę przyjęć" lub wydzielić w izbie dyżurnej odizolowaną, w określony sposób (krata lub ściana- lecz nie klatka), część służącą do przyjmowania osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. To samo należałoby uczynić z katalogiem pomieszczeń strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców i aresztów w celu wydalenia (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia).

Należy zaznaczyć, że metalowe klatki w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w KMP w Krakowie zostały usunięte.

Zalecenie

"władze polskie powinny zapewnić właściwe oznaczenie każdego przedmiotu znajdującego się w pomieszczeniach policyjnych, jako dowody i przetrzymywanie ich w zabezpieczonym i centralnym pomieszczeniu oraz to, żeby żadne nie standardowe obiekty nie były przechowywane w tych pomieszczeniach (paragraf 16)"

Powyższe zalecenie jest oczywiste. Obecnie obowiązujące przepisy dotyczące zasad ewidencjonowania i przechowywania dowodów rzeczowych, mienia tymczasowo zajętego i innych przedmiotów, a także dokumentowania przyjęcia lub wydania oraz przechowywania

przedmiotów przekazanych do depozytu są precyzyjne i nie wymagają uzupełniania lub nowelizowania.

Zalecenie

"władze polskie powinny podjąć zdecydowane kroki w celu zapewnienia wykonania w praktyce zalecenia wymienionego w paragrafie 18 (paragraf 18)".

Powyższe zalecenie w zasadzie odnosi się do organów podległych Ministrowi Sprawiedliwości. Według niektórych zatrzymanych skargi na złe traktowanie przez Policję były ignorowane przez prokuratorów lub sędziów. Postulat ten dotyczy również włączenia do przepisów obligatoryjnego zarządzania przez prokuratora lub sędziego badań lekarskich osoby zatrzymanej, która składa skargę na złe traktowanie przez Policję.

PROŚBY O INFORMACJE

Zalecenie

"- w stosunku do roku 2004 i pierwszej połowy 2005;

- liczba zażaleń na znęcanie się wniesionych przeciwko oficerom Policji i Straży Granicznej oraz liczba karnych/dyscyplinarnych postępowań wszczętych w ich wyniku;
- bilans karnych/dyscyplinarnych sankcji nałożonych po otrzymaniu zażaleń (paragraf 15)".

POLICJA

Powyższa prośba o informację nie może zostać spełniona, gdyż zakres aktualnie gromadzonych danych w policyjnym Systemie Rejestracji Skarg "SKARGA" nie pozwala na wygenerowanie informacji pozostających w zainteresowaniu Europejskiego Komitetu Rady Europy do Spraw Przeciwdziałania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu. Aby sprostać temu zapotrzebowaniu, system ten powinien generować następujące dane:

I. Liczba. skarg złożonych na funkcjonariuszy Policji dot. znęcania się lub niehumanitarnego traktowania, w myśl *"Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania "* osób, wobec których podejmowane są czynności służbowe, z podziałem na:

a) osoby skazane lub tymczasowo aresztowane konwojowane przez funkcjonariuszy Policji; zatrzymane lub doprowadzone w celu wytrzeźwienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, umieszczone w aresztach w celu wydalenia nadzorowanych przez Policję oraz umieszczone w policyjnych izbach dziecka;

b) osoby, wobec których wykonywane są czynności procesowe (np.: przesłuchanie, konfrontacja, okazanie, przeszukanie, przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie)~

c) osoby, wobec których wykonywane są irole czynności z zakresu uprawnień policyjnych (np.: legitymowanie, kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagażu, kontrola drogowa).

2. Sposób i wynik rozpatrzenia ww. skarg w odniesieniu do poszczególnych grup osób wymienionych w pkt. 1 oraz podaniem:

a) liczby skarg odrzuconych jako niezasadne;

b) liczby skarg uznanych za uzasadnione, w tym:

- liczby skarg na podstawie, których wszczęto postępowanie dyscyplinarne z uwzględnieniem liczby i rodzaju wymierzonych kar dyscyplinarnych oraz liczby ukaranych policjantów;

- liczby postępowań dyscyplinarnych na podstawie, których skierowano do prokuratury wnioski o ściganie karne policjanta w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub potwierdzeniem zarzutów złego traktowania osób wymienionych w pkt. 1 wyczerpującego znamiona przestępstwa oraz sposobu zakończenia sprawy przez prokuraturę lub/i ewentualnie sąd z uwzględnieniem rodzaju wymierzonych kar oraz liczby ukaranych policjantów;

- liczby skarg, na podstawie których skierowano do prokuratury wnioski o ściganie karne policjanta w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub potwierdzeniem zarzutów złego traktowania osób wymienionych w pkt. 1 wyczerpującego znamiona przestępstwa oraz sposobu zakończenia sprawy przez prokuraturę lub/i ewentualnie sąd z uwzględnieniem rodzaju wymierzonych kar oraz liczby ukaranych policjantów.

Aktualnie w Policji prowadzone są prace nad zmodyfikowaniem Systemu Rejestracji Skarg, ukierunkowane na poszerzenie zakresu gromadzonych i przetwarzanych w tym systemie danych. Tak sędzę projektowane zmiany, uwzględniające powyższe postulaty (biorąc pod uwagę stałe zainteresowanie tą tematyką CPT) pozwolą w przyszłości na udzielanie rzetelnych informacji organom Rady Europy.

STRAŻ GRANICZNA

W I połowie 2005 roku skarg o powyższej problematyce nie odnotowano w Straży Granicznej. Natomiast w 2004 roku wpłynęły 2 skargi.

Pierwsza skarga wpłynęła do Komendanta Głównego Straży Granicznej w dniu 6 lutego 2004 roku i dotyczyła obywatela Irlandii, który wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej podniósł zarzut o „bezprawny areszt, napad z pobiciem oraz kradzież pieniędzy”.

W wyniku przeprowadzonych przez Inspektorat Komendanta Głównego Straży Granicznej czynności wyjaśniających ustalono, że w dniu 23 kwietnia 2003 roku w Granicznej Placówce Kontrolnej Straży Granicznej Warszawa – Okęcie, do kontroli granicznej na wjazd do Polski zgłosił się obywatel Irlandii, który odmówił udzielenia funkcjonariuszom Straży Granicznej jakichkolwiek wyjaśnień odnoszących się do celu podróży, miejsca zamierzonego pobytu oraz okazania środków pieniężnych i biletu powrotnego.

Powyższe było uzasadnione podejrzeniem powziętym przez osoby kontrolujące, że przedłożony przez podróżnego paszport wzbudzał wątpliwości co do jego autentyczności. Ponadto cudzoziemiec był agresywny wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz używał słów uważanych powszechnie za obraźliwe. Jego zachowanie wskazywało, że jest w stanie po spożyciu alkoholu.

W związku z tym podjęto decyzje odmawiającą przekroczenie granicy, kierując podróżnego do poczekalni dla osób „nie zaakceptowanych” na wjazd do Polski. W tym czasie cudzoziemiec usiłował siłą opuścić powyższe pomieszczenie, w związku z czym użyto środki przymusu bezpośredniego w postaci chwytów obezwładniających oraz kajdanek. Jednocześnie przeprowadzono badanie na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu, którego wynik (0,84 mg/l) uzasadniał doprowadzenie cudzoziemca do Izby Wytrzeźwień dla miasta stołecznego Warszawy. Po jej opuszczeniu w dniu następnym skarżący odleciał z Polski.

Natomiast co do kwestii obrażeń ciała cudzoziemca to należy zauważyć, że po doprowadzeniu do Izby Wytrzeźwień został on zdiagnozowany przez lekarza tej placówki. W orzeczeniu lekarskim stwierdzono cytując „otarcia naskórka w okolicy obu nadgarstków”, co zdarza się często przy zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek. Innych urazów nie stwierdzono.

W świetle dokonanych ustaleń skargę uznano bezzasadną.

Druga skarga wpłynęła do Komendanta Lubuskiego OSG w dniu 5 listopada 2004 r. od obywatelki RP, która podniosła zarzut pobicia jej męża przez funkcjonariusza Straży

Granicznej. W wyniku przeprowadzonych czynności wyjaśniających skargę uznano za zasadną.

Jak ustalono, w dniu 3 listopada 2004 r. funkcjonariusz Straży Granicznej, realizujący czynności związane z zatrzymaniem obywatela RP w miejscu jego zamieszkania, uderzył go otwartą dłonią w twarz. Zatrzymany siedział wówczas spokojnie na krześle, miał założone na ręce kajdanki i zachowywał się spokojnie.

W związku z powyższym komendant oddziału wszczął wobec w/wym. funkcjonariusza postępowanie dyscyplinarne, zakończone wydaniem orzeczenia o ukaraniu karą dyscyplinarną - nagany z ostrzeżeniem. Ponadto o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. (nadużycie funkcji) w związku z art. 217 § 1 k.k. (naruszenie nietykalności) została powiadomiona Prokuratura Rejonowa w Krośnie Odrzańskim. Po rozpatrzeniu sprawy (sygn. akt II K 54/05), w dniu 25 kwietnia 2005 r. wyrokiem Sądu Rejonowego w Krośnie Odrzańskim postępowanie przeciwko wymienionemu warunkowo umorzono.

Zalecenie

"szczegółowa informacja dotycząca programów szkoleniowych dla osób egzekwujących prawo (paragraf 17)".

POLICJA

Komendant Główny Policji, gen. insp. Leszek Szreder, powołał zespół do opracowania programu szkolenia zawodowego podstawowego policjantów, w skład którego weszli przedstawiciele Biur KGP oraz jednostek szkoleniowych i terenowych Policji. Przed zespołem postawiono zadanie przygotowania nowej formuły kształcenia zawodowego policjantów. Z przekazanych zaleceń wynikało, iż projektowany program ma mieć charakter umiejętnościowy i odpowiadać zidentyfikowanym potrzebom szkoleniowym Policji oraz aby idea praw człowieka została włączona w praktyczne szkolenie. W pracach zespołu brali udział również psycholodzy pracujący w jednostkach terenowych Policji, których zadanie polegało na analizie poszczególnych czynności zawodowych, wyodrębnionych w programie: pod kątem aspektów psychologicznych, niezbędnych do wykonania procedur i czynności zawodowych, w których one występują.

W związku z powyższym, przygotowywane programy preferują treści praktyczne.

Wiedza teoretyczna włączana jest na tyle, na ile stanowi niezbędną podbudowę działań praktycznych, realizowanych w pracy zawodowej. Obowiązuje zasada ścisłego łączenia teorii z praktyką.

Programy zalecają stosowanie aktywnych metod pracy dydaktycznej, dlatego zawierają bogaty zestaw ćwiczeń do realizacji na zajęciach. Przygotowanie policjanta w pierwszej części szkolenia podstawowego (tj. w szkole policyjnej) powinno odnosić się do sytuacji, w których istnieją wymierne i bezpośrednie zagrożenia, kiedy błąd funkcjonariusza rodzi negatywne i nieodwracalne konsekwencje. Przede wszystkim ma ono umożliwić rozwiązywanie problemów, które wymagają od policjanta szybkiej i trafnej oceny sytuacji i podjęcia natychmiastowej decyzji. Oprócz przewidzianych w programie 13 godzin lekcyjnych zajęć ogólnych z etyki i praw człowieka -"Etyka zawodowa policjanta oraz prawa człowieka" (Jednostka Modułowa 01 .Jednostka Szkolna 08 -JMO1JS08 programu szkolenia podstawowego zawodowego policjantów) wskazana problematyka występuje podczas realizacji innych jednostek szkolnych dotyczących wykonywania przez policjanta określonych zadań zawodowych.

Szkolenia realizowane na podstawie nowego programu zakładają nauczanie międzyprzedmiotowe, mają charakter integracyjny. Integracja wiedzy i umiejętności z różnych dyscyplin dokonuje się wokół czynności zawodowych. Równą wagę przykładają się do postępowania zgodnego z procedurami, jak również do kształtowania postaw prospołecznych oraz niegodzenia się na zachowania niemoralne. Proces dydaktyczny łączy kompetencje i treści nauczania wielu przedmiotów wraz z treściami etycznymi i psychologicznymi. Szczególny nacisk położono na przyswojenie i rozwinięcie umiejętności interpersonalnej komunikacji. Proces kształtowania postaw nie będzie kształcony przedmiotowo w określonej ilości godzin, będzie on przebiegać przez cały okres szkolenia, doskonalenia zawodowego i służby.

Przykładowo:

- Wypracuj z grupą taktykę zatrzymywania osób. Realizując zajęcia zwróć szczególną uwagę na zachowanie zasad bezpieczeństwa. Omów coraz częstsze przypadki związane ze zdarzeniami nadzwyczajnymi w służbie podczas zatrzymywania osób, jak również koniecznością zachowania szczególnych środków ostrożności podczas wykonywania czynności zatrzymywania. Dokonaj analizy skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na naruszenie art. 5 (prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego) europejskiej konwencji praw człowieka, np. " Witold Litwa przeciwko Polsce ", "Kurt przeciwko Turcji ". Realizując zagadnienia związane z prawami osób zatrzymanych, połącz szczególny nacisk na

obowiązek informowania osoby zatrzymanej o tych prawach wynikających z KPK i innych ustaw. Realizując zagadnienia związane z zatrzymywaniem osób ze względu na ich status prawny połącz szczególnie nacisk na obowiązki ciężące na policjancie w związku z realizacją praw osoby zatrzymanej," -cyt. z "Poradnika dla nauczyciela JMO2JSO6" z programu szkolenia podstawowego zawodowego policjanta.

- Przed przystąpieniem do realizacji zajęć zapoznaj się z celami, kluczowymi punktami nauczania. Przygotuj treści kształcenia adekwatne do kluczowych punktów nauczania. Omawiając pojęcie świadka rozróżnij świadka w sensie prawnym od świadka w sensie faktycznym, przedstaw inne kryteria podziału świadków/. Przy omawianiu sytuacji prawnej świadka scharakteryzuj prawa i obowiązki świadka, a następnie wskaż względne i bezwzględne zakazy dowodowe dotyczące świadków. Omów psychologiczne aspekty przesłuchania świadka. Zwróć uwagę na konieczność przestrzegania zasad etyki zawodowej i praw człowieka (prawo do godności, zakaz niehumanitarnego bądź poniżającego traktowania, prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego)." cyt. z "Poradnika dla nauczyciela JMO9JSO4)) z programu szkolenia podstawowego zawodowego policjanta.

Profesjonalne przygotowanie słuchacza do zawodu nakłada na nauczyciela obowiązek odpowiedniego przygotowania się do prowadzenia zajęć, integralne traktowanie wszystkich elementów wpływających na jakość i skuteczność czynności policyjnych. Opracowany "Poradnik dla nauczyciela", stanowiący integralną część programu szkolenia podstawowego zawodowego, wymaga od kadry, prowadzącej zajęcia na kursie podstawowym, przykładania takiej samej wagi do aspektów prawnych, jak i społecznych, dotyczących umiejętności policyjnych.

- Np.: "Wspólnie ze słuchaczami zdefiniuj zjawisko moralności, krótko scharakteryzuj jego elementy składowe, wyjaśnij podstawowe pojęcia. Odwołując się do wiedzy słuchaczy wyjaśnij relacje między moralnością a prawem. Podziel słuchaczy na grupy, w których dokonają oni analizy obowiązujących zasad etyki zawodowej policjanta.

W trakcie omawiania poszczególnych zasad należy posługiwać się przykładami sytuacji służbowych, w których dana zasada ma zastosowanie. Połącz szczególnie nacisk na postępowanie policjanta wobec osób niepełnosprawnych, Zwróć uwagę na specyficzne potrzeby ofiary przestępstwa, zaznaczając, że szczegółowe instrukcje postępowania z ofiarami słuchacze otrzymają podczas realizacji jednostki szkolnej " Przyjęcie zawiadomieni o przestępstwie". W toku dyskusji ze słuchaczami omów odpowiedzialność policjanta za nieetyczne zachowanie. Posługując się przykładami staraj się doprowadzić do rozróżniania przez słuchaczy odpowiedzialności karnej, dyscyplinarnej i moralnej Poinformuj słuchaczy,

że ich postawa moralna będzie oceniana w trakcie trwania całego szkolenia przez wszystkich pracowników jednostki realizującej szkolenie. W trakcie pogadanki omów ze słuchaczami potrzebę i sposoby kształtowania właściwego etosu zawodowego (postawy grupy zawodowej, wyróżnionej pod kątem całokształtu wyznawanych i realizowanych w praktyce wartości, szczególnie moralnych i obyczajowych)." - cyt. z "Poradnika dla nauczyciela JMOIJSO8" z programu szkolenia podstawowego zawodowego policjanta.

Omówiony wyżej program szkolenia podstawowego zawodowego policjantów został przygotowany przez Zespół powołany Decyzją nr 637 Komendanta Głównego Policji z dnia 09 grudnia 2004 roku, następnie poddany opinii merytorycznej szkół Policji oraz określonych Biur KGP. Po zaakceptowaniu przez Komendanta Głównego Policji, zostanie wszczęta procedura wdrażania; przewiduje się, że nastąpi to we wrześniu 2005 roku.

Materiały edukacyjne, wykorzystywane na zajęciach z problematyki praw człowieka, to, oprócz ogólnie dostępnej literatury przedmiotu:

- orzecznictwo strasburskie, zwłaszcza tzw. "sprawy policyjne",
- zestawy ćwiczeń i zadań sprawdzających, proponowanych w programie szkolenia podstawowego lub opracowanych indywidualnie przez nauczycieli prowadzących zajęcia,
- filmy edukacyjne przygotowane przez Helsińską Fundację Praw Człowieka,
- raport z monitoringu HFPC "Policjanci i ich klienci. Prawo w działaniu~",
- brozury tematyczne autorstwa Wykładowców szkół Policji (P. Knut - SP Słupsk, W. Kubiaczyk - SP Piła, E. Szydłowska - CSP Legionowo),
- trzyczęściowe wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji w Legionowie z 1994 roku pt. "Prawa człowieka a Policja" ("Prawa człowieka a Policja. John Alderson, Policjant w państwie prawa", "Prawa człowieka a Policja. Wybór dokumentów Rady Europy i ONZ", "Prawa człowieka a Policja.. Problemy teorii i praktyki"),
- Alan Beckley "Prawa człowieka. Przewodnik dla policjantów" w polskiej wersji językowej.

Ponadto, w 2004 roku Z-ca Komendanta Głównego Policji, nadinsp. Henryk Tokarski, zatwierdził "Harmonogram działań Policji w zakresie ochrony praw człowieka na rok 2005" i jego realizację powierzył Pełnomocnikowi Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka; wraz z zespołem pełnomocników komendantów szkół Policji, komendantów wojewódzkich i Komendanta Stołecznego Policji.

STRAŻ GRANICZNA

Problematyka w zakresie praw człowieka, relacji między kulturowych i komunikacji interpersonalnej, jak również nauka języków obcych stanowią przedmiot szkolenia w ramach opracowanych programów szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej na poszczególnych poziomach szkolenia.

W ramach szkolenia podstawowego w wymiarze 72 godzin lekcyjnych odbywa się nauka wybranego języka obcego (rosyjski, angielski, niemiecki), jak również przewidziane są zajęcia z podstaw edukacji między kulturowej. Te ostatnie prowadzone są w wymiarze 7 godzin lekcyjnych. Ponadto w wymiarze 15 godzin lekcyjnych prowadzone są zajęcia z psychologicznych uwarunkowań służby granicznej, gdzie duży nacisk położony jest na komunikację interpersonalną.

W zakresie szkolenia podoficerskiego w wymiarze 31 godzin lekcyjnych odbywa się kontynuacja nauki wybranego języka obcego. Ponadto w wymiarze 12 godzin lekcyjnych kontynuowane są zajęcia z psychologicznych uwarunkowań służby granicznej. Jednocześnie na tym etapie szkolenia pojawiają się elementy ochrony praw człowieka oraz postępowania z cudzoziemcami, zarówno ubiegającymi się o nadanie statusu uchodźcy, jak również podlegającymi wydaleniu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. przewidziany wymiar godzin to 6 jednostek lekcyjnych.

Funkcjonariusze zakwalifikowani do szkolenia w zakresie szkoły chorążych podlegają rozszerzonemu szkoleniu o prawach człowieka, w ramach którego dodane są również elementy opisujące postępowanie z osobami nieletnimi. Ponadto w wymiarze 40 godzin kontynuowana jest nauka języka obcego oraz w wymiarze 10 godzin zajęcia z psychologicznych uwarunkowań służby granicznej.

W ramach przeszkolenia specjalistycznego wymaganego na mianowanie na pierwszy stopień oficerski w sposób szczegółowy omawiane są aspekty ochrony praw człowieka, poprzez analizę orzecznictwa Europejskiego trybunału Praw Człowieka oraz szczegółowe omówienie podstaw prawa międzynarodowego dla europejskich uregulowań dotyczących azylu i uchodźców. Ponadto w rozszerzonym wymiarze 120 godzin kontynuowana jest nauka wybranego języka obcego, jak również omawiane są postawy edukacji między kulturowej (20 godzin) oraz psychologicznych uwarunkowań służby granicznej (33 godziny).

Niezależnie od wyżej przedstawionych szkoleń, UNHCR realizuje Program szkolenia dla Straży Granicznej w zakresie ochrony uchodźców i ofiar handlu ludźmi z uwzględnieniem zagadnień związanych z zarządzaniem sytuacjami kryzysowym, obejmujący takie komponenty jak:

zagadnienie handlu ludźmi – definicja, formy handlu, metody działania i przyczyny oporu przed współpracą z organami państwa,

- przemoc seksualna i przemoc na tle płciowym oraz postępowanie z ofiarami przemocy,
- stanem zdrowia fizycznego i psychicznego oraz stres traumatyczny, identyfikacja osób po przeżyciach traumatycznych,
- zapobieganie konfliktom oraz ich rozwiązywania poprzez negocjacje, komunikacja werbalna i niewerbalna,
- postępowanie z ofiarami traumas,
- wpływ detencji na psychikę zatrzymanych,
- zapobieganie emocjom i napięciom psychicznym oraz rozwiązywanie konfliktów.

Cyklem szkoleń, przewidujących głównie zajęcia praktyczne, warsztaty oraz trening, zostali lub będą objęci funkcjonariusze bezpośrednio stykający się z cudzoziemcami, w tym pełniący służbę w aresztach w celu wydalania.

Ponadto w ramach projektu szkoleniowego Phare-Twinning 2003 – komponent polityki migracyjno-azyłowej, zorganizowane zostały między innymi 2 odrębne szkolenia dotyczące uregulowań w dziedzinie polityki migracyjno-azyłowej oraz postępowania z cudzoziemcami składającymi wnioski o nadanie statusu uchodźcy ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań społeczno-kulturowych kraju pochodzenia, obejmujące również wiedzę z zakresu praw człowieka.

W celu upowszechnienia wiedzy dotyczącej ochrony praw człowieka, opracowany w Straży Granicznej Podręcznik najlepszych praktyk w realizacji procedur administracyjnych w stosunku do cudzoziemców zawiera również podstawowe informacje z tego zakresu, ze szczegółowym odesłaniem do tekstów międzynarodowych aktów prawa. Podręcznik został udostępniony w formie papierowej, jak też na stronie internetowej Straży Granicznej.

"nagląca potrzeba tworzenia w pełni dojrzałego i właściwie umocowanego systemu prawnej pomocy dla osób znajdujących się w policyjnym areszcie, a których nie stać na opłacenie prawnika., system ten powinien być stosowany od momentu znalezienia się osoby w areszcie. Jeśli to konieczne powinny być wniesione poprawki do odpowiednich aktów

ustawodawczych (paragraf 21)"

Aktualnie obowiązujące przepisy (Kodeks postępowania karnego) precyzyjnie określają przypadki i sposób korzystania z usług adwokackich. Brak jest w normach prawa karnego, na etapie przed wszczęciem postępowania karnego, tzw. "prawa ubogich" w zakresie korzystania przez zatrzymanego z pomocy adwokackiej (w tym z adwokata z wyboru). Zgodnie z art. 618 § 1 punkt 11 Kodeksu postępowania karnego Skarb Państwa w procesie karnym ponosi wydatki m.in. z tytułu nie opłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów. Zaś na podstawie art. 632 punkt 2 Kodeksu postępowania karnego w przypadku uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania w sprawach z oskarżenia publicznego koszty ponosi Skarb Państwa, z wyjątkiem należności adwokackich z tytułu występowania w sprawie obrońcy lub pełnomocnika z wyboru. Jednakże w uzasadnionych przypadkach sąd może przyznać zwrot całości lub części wynagrodzenia jednego obrońcy. Natomiast w sprawach z oskarżenia prywatnego (zakończonych uniewinnieniem oskarżonego lub umorzeniem postępowania) strony mogą umówić się co do ponoszenia kosztów procesu (w tym co do opłat za pomoc prawną).

Z informacji posiadanych przez KGP wynika, że w marcu br. do Sejmu RP został przekazany rządowy projekt ustawy o dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej przyznawanej przez państwo osobom fizycznym wraz z aktami wykonawczymi do niej. W projekcie tym w art. 7 punkt. 5 stwierdza się m.in.: "Pomoc prawna polega w szczególności na: udzielaniu pomocy prawnej w wypadkach nie cierpiących zwłoki, w szczególności osobie zatrzymanej.". Zakres podmiotowy obowiązywania ustawy obejmuje również kilka kategorii cudzoziemców, w tym starających się o azyl oraz zatrzymanych w celu wydalenia.

Zalecenie

"podjąć kroki aby zapewnić młodocianym, nie przedstawiania lub podpisywania jakiegokolwiek dokumentu odnoszącego się do przestępstwa, o które są podejrzani bez obecności adwokata i/lub osoby zaufanej. Ponadto, obecne prawo powinno być poprawione tak, aby zapewnić młodocianym dostęp do pomocy prawnej z urzędu od chwili zatrzymania. W tej sprawie władze polskie powinny wziąć pod uwagę ostatnie Zalecenie Rec (2003) 20 Komitetu Ministerstw Rady Europy dotyczącego nowych metod postępowania z młodocianymi przestępcami i rolą prawa dotyczącego młodocianych (paragraf 23)".

W części dotyczącej zasad prowadzenia przesłuchania nieletniego powyższe zalecenie jest realizowane przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz przez kodeks

postępowania karnego. Zgodnie z art. 39 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich przesłuchanie nieletniego może być dokonane przez Policję, a w wyjątkowych wypadkach, gdy jest to konieczne ze względu na dobro sprawy - przez organ wymieniony w art. 37 § 1 („... działający na podstawie szczególnego upoważnienia ustawy organ administracji państwowej... ”); przesłuchanie nieletniego odbywa się w obecności rodziców lub opiekuna albo obrońcy, a jeżeli zapewnienie ich obecności byłoby w danym wypadku niemożliwe, należy wezwać nauczyciela, przedstawiciela powiatowego centrum pomocy rodzinie lub przedstawiciela organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy oddziaływanie wychowawcze na nieletnich lub wspomaganie procesu ich resocjalizacji.

Zalecenie

"zapewnienie osobie pozbawionej wolności przez Policję prawa do dostępu do lekarza, włączając w to prawo, jeśli osoba, której to dotyczy wyrazi takie życzenie, do badań medycznych przez lekarza z wyboru (rozumie się przez to, że badanie przez lekarza z wyboru może być przeprowadzone na koszt zatrzymanego) (paragraf 25)".

Powyższe zalecenie w części dotyczącej dostępu do lekarza realizowane jest przez ustawę o Policji oraz przez przepis wykonawczy do art. 1. 5 ust. 9 tejże ustawy (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2002 roku w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję). W § 3 rozporządzenia wskazuje się na lekarza najbliższego zakładu opieki zdrowotnej jako uprawnionego do udzielenia pierwszej pomocy medycznej lub przeprowadzenia badań lekarskich osoby zatrzymanej.

Zalecenie

"wszelkie badania medyczne powinny być przeprowadzone poza zasięgiem słuchu i wzroku oficerów Policji/Straży Granicznej, chyba że inne jest żądanie lekarza (paragraf 25)".

Powyższe zalecenie w praktyce bywa realizowane w odmienny sposób, a mianowicie to na żądanie lekarza policjanci nie „asystują” przy badaniu. Z punktu widzenia Policji standardowym zachowaniem powinna być obecność konwojentów lub policjanta ze służby dyżurnej w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, przy badaniach lekarskich osoby zatrzymanej lub doprowadzonej. Policjanci w tego typu przypadkach, odpowiadają za bezpieczeństwo zarówno osoby badanej jak i

badającego. Brak jest szczegółowych uregulowań prawnych dotyczących tego zagadnienia. Jedynym przepisem, który w jakimś aspekcie reguluje tę materię jest Rozkaz nr 2/95 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 kwietnia 1995 roku. W § 43 tego przepisu stwierdza się, że podczas konwojowania, konwojentom m.in. nie wolno pozostawiać konwojowanego bez nadzoru lub pod nadzorem osób postronnych.

Zalecenie

"wyniki każdego badania, jak również odpowiednie oświadczenia osoby zatrzymanej oraz wnioski lekarza powinny być formalnie zaprotokołowane i dostępne dla osadzonego i jego adwokata (paragraf 25)".

Powyższe zalecenie może być realizowane poprzez wydawanie kopii zaświadczenia lekarskiego lub skierowania zatrzymanemu, który otrzymuje również kopię protokołu zatrzymania. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2002 roku w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję, lekarz udzielający pomocy medycznej lub przeprowadzający badania lekarskie wydaje zaświadczenie o braku lub istnieniu przeciwwskazań medycznych do zatrzymania i umieszczenia w pomieszczeniu dla zatrzymanych lub wystawia skierowanie do innego zakładu opieki zdrowotnej celem wykonania badań diagnostycznych lub leczenia. Zaświadczenie dołącza się do dokumentacji sporządzonej w związku z zatrzymaniem osoby. Formy zaświadczenia lub skierowania wydają się wystarczające (nie ma potrzeby sporządzania odrębnego protokołu z badania lekarskiego), można jedynie rozszerzyć zakres informacji zawartych w zaświadczeniu czy skierowaniu o np.: rodzaj obrażeń stwierdzonych przez lekarza i przyczyn powstania tych obrażeń podanych przez pokrzywdzonego.

Zalecenie

"sprawozdanie wypełnione przez lekarza dotyczące obrażeń zauważonych na osobach znajdujących się w areszcie policyjnym powinno zawierać wnioski lekarza co do stopnia zgodności między zarzutami ze strony aresztowanej osoby ; obiektywny";, faktami medycznymi (paragraf 25)".

Powyższe zalecenie wiąże się z zaleceniem wcześniejszym. Rozszerzenie zawartości zaświadczenia lub skierowania powinno zadośćuczynić tym wymaganiom.

Zalecenie

"kodeks postępowania przy przesłuchaniu powinien powstać bez dalszych opóźnień (paragraf 27) ".

Zdaniem Policji brak jest uzasadnienia dla odrębnej kodyfikacji czynności procesowej jaką jest przesłuchanie. Wystarczające w tej kwestii wydają się uregulowania zawarte w Kodeksie postępowania karnego, ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz w aktach wewnętrznych Policji - Zarządzenie nr 1.426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 roku w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców.

Zalecenie

"zalecenia przedstawione w paragrafach 21 i 25 dotyczące ochrony osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa powinny być stosowane mutatis mutandis wobec zatrzymanych obcokrajowców zgodnie z prawem o cudzoziemcach. Dotyczy to szczególnie prawa do korzystania z pomocy prawnej z urzędu (paragraf 29) ".

W artykule 101 § 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o cudzoziemcach stwierdza się, że zatrzymanemu cudzoziemcowi przysługują uprawnienia przewidziane w Kodeksie postępowania karnego dla osoby zatrzymanej. W związku z tym uwagi dotyczące korzystania z pomocy adwokackiej przez osobę zatrzymaną przez Policję odnoszą się również do cudzoziemców. Natomiast jeżeli chodzi o dostęp do lekarza z wyboru to na podstawie § 26 Załącznika do Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia jest to możliwe za zgodą kierownika ośrodka albo funkcjonariusza odpowiedzialnego za funkcjonowanie aresztu.

Zalecenie

"szczegółowe instrukcje powinny być wydane na temat użycia siły i/lub środków ograniczenia, na które zezwalają operacje deportacji. Takie instrukcje powinny formułować zasady nakreślone w 13-tym Ogólnym Sprawozdaniu Komitetu (patrz CPT/Inf (2003) 35) (paragraf 30)".

Nie ma podstaw merytorycznych przemawiających za potrzebą tworzenia odrębnych przepisów dotyczących użycia środków przymusu bezpośredniego w stosunku do osób

poddawanych deportacji. Zarówno ustawa o Policji jak i przepisy wykonawcze do niej precyzyjnie określają sposób i podstawy faktyczne używania środków przymusu bezpośredniego przez Policję;. Na ich podstawie stosowanie środków przymusu bezpośredniego uzależnione jest od sytuacji jaka zaistniała podczas wykonywania przez policjanta obowiązków służbowych, a ograniczenia personalne odnoszą się do stanu fizycznego osób w stosunku do których osób może być użyte (dzieci, których wygląd wskazuje na wiek poniżej 13 roku życia, kobiety o widocznej ciąży, starcy lub osoby o widocznym kalectwie), lub statusu prawnego osoby związanej z posiadaniem immunitetu (parlamentarnego, dyplomatycznego, sędziowskiego lub prokuratorskiego).

Zalecenie

"wzywa się władze polskie do podjęcia właściwych kroków mających na celu zapewnienie osobom zatrzymanym informację zwrotną czy jest możliwe zawiadomienie bliskiego krewnego lub innej osoby o fakcie aresztowania (paragraf 20)".

Powyższe zalecenie jest możliwe do realizacji poprzez rozszerzenie zakresu uprawnień zatrzymanego zawartych w Kodeksie postępowania karnego. W związku z tym należałoby dokonać rozszerzenia art. 261 Kpk o § 4 np. o treści: "Oskarżony Otrzymuje niezwłocznie informację potwierdzającą przekazanie zawiadomienia, o którym mowa w § 1 lub o braku możliwości przekazania takiego zawiadomienia." oraz zmodyfikować zapis art. 245 § 1 Kpk zastępując wyrazy: "...art. 261 § 1 i 3..." wyrazami: „;...art. 261 § 1,3 i 4...".

Zalecenie

"wzywa się władze polskie, aby przywiązały szczególną wagę do tego, aby zapewnić osobom osadzonym rozumienie swoich praw. Jest to obowiązek ciążyący na urzędnikach egzekwujących prawo (paragraf 26)".

Powyższe zalecenie jest oczywiste. Jego realizacja odbywa się na podstawie szeregu przepisów administracyjnych i karnych.

Zalecenie

"wzywa się władze polskie, aby nie ustawały w wysiłkach wprowadzenia elektronicznego protokołowania policyjnych przesłuchań. Oficerowie Policji powinni przejść specjalne szkolenie uczące prowadzenia przesłuchali rejestrowanych elektronicznie (paragraf 28)".

Powyższe zalecenie jest realizowane na podstawie art. 147 § 1 .Kpk oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 roku w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych, odtwarzania i kopiowania zapisów.

WARUNKI w ARESZTACH

Zalecenie

"podjęcie kroków dotyczących niedociągnięć opisanych w paragrafach od 32 do 34 i bardziej ogólnie, przyjrzenia się warunkom materialnym w celach aresztów policyjnych w całym kraju, aby zapewnić ich pełną zgodność z Rozporządzeniem Z 21 marca 2003 roku I wydanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji a dotyczącego warunków, jakie muszą zapewniać policyjne areszty (paragraf 35)".

Powyższe zalecenie jest oczywiste. Istniejące przepisy (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 marca 2003 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, a także Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia) w sposób precyzyjny określają warunki, jakim powinny odpowiadać te pomieszczenia. Obowiązki wynikające z tych przepisów nie wyłączają ogólnych zasad dotyczących utrzymania właściwego stanu technicznego i higienicznego tych pomieszczeń. Tym bardziej, że przepisy dotyczące strzeżonych ośrodków i aresztów w celu wydalenia przewidują okresowe kontrole stanu sanitarnego i technicznego tych obiektów.

Zalecenie

"podjęcie wysiłków w celu zapewnienia codziennych ćwiczeń na powietrzu dla osób znajdujących się przez dłuższy czas (tj. 24 godziny i dłużej) W policyjnych celach (paragraf 36) ".

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami jedynie cudzoziemcy umieszczeni w strzeżonych ośrodkach i aresztach w celu wydalenia mogą korzystać z ruchu (spacerów) na wolnym powietrzu. Natomiast osoby zatrzymane lub doprowadzone w celu wytrzeźwienia i "osadzone" w policyjnych pomieszczeniach dla zatrzymanych nie mają takich możliwości. W Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 marca 2003 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, nie przewidziano organizowania placów spacerowych. Wynika to z fałdu krótkotrwałego (do 72 godzin) pobytu osób, zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w tych pomieszczeniach. Wprawdzie Kodeks karny wykonawczy w art. 112 normuje prawo skazanego m.in. do godzinnego spaceru w ciągu doby (przy stosowaniu rozszerzającej interpretacji art. 242 § 1 w zw. z art. 5 § 1 Kkw możliwe jest twierdzenie, iż przepis ten dotyczy również zatrzymanych), to jednak w stosunku do osób umieszczonych w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wydaje się to niecelowe. Tworzenie placów spacerowych przy pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wiązałoby się z dużymi nakładami finansowymi oraz koniecznością zmian organizacji służby dyżurnej pełnionej w tych pomieszczeniach (zwiększenie liczby etatów).

Zalecenie

"władze polskie powinny podjąć następujące kroki w sprawie obiektów policyjnych dla dzieci w Krakowie i Elblągu (jak również w innych placówkach policyjnych dla dzieci, gdy zachodzi konieczność - poprawić wystrój i wyposażenie sypialni, szczególnie przez dostarczenie miejsca, gdzie przechowywać rzeczy osobiste".

Brak jest przepisów regulujących wyposażenie i wystrój policyjnych izb dziecka (np. na wzór policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, czy aresztów w celu wydalenia). W 2004 roku w KGP opracowano projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w policyjnych izbach dziecka. Został on przesłany do Departamentu Prawnego MSWiA. Jednak we wrześniu 2004 roku Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego MSWiA zaproponował, aby ze względu na brak stosownej delegacji ustawowej zawiesić prace nad ww. rozporządzeniem (do czasu uchwalenia proponowanej przez KGP zmiany ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich). W związku z tą sytuacją

w chwili obecnej do wykorzystania pozostają jedynie Wytyczne Zastępcy Komendanta Głównego Policji z dnia 14.06.2004 roku w sprawie standardów technicznych, funkcjonalnych i użytkowych obowiązujących w obiektach służbowych Policji, które w jakimś stopniu regulują tę kwestię, jednak dotyczą one obiektów nowych lub modernizowanych i nie normują wystroju i wyposażenia sypialni.

- dostarczyć dzieciom właściwe ubranie i buty podczas godzin dziennych;

Obowiązek ten wynika z Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 stycznia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka oraz z Załącznika do Decyzji nr 346 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 sierpnia 2004 roku w sprawie pełnienia służby przez policjantów w policyjnych izbach dziecka.

- zapewnić odpowiednią ilość pożywienia i dostępność do wody pitnej przez cały dzień:

Tak jak wyżej, z tym, że w 2005 roku weszła w życie nowelizacja ww. rozporządzenia w zakresie norm wyżywienia nieletnich przebywających w PID (Dz. U. z 2005 r. Nr 70, poz. 635). Aktualne normy do t, wyżywienia są zgodnie z normami przyjętymi w innych krajach europejskich.

- zapewnić zatrzymanym dzieciom przynajmniej jedną godzinę zabaw na powietrzu; boisko w obiekcie policyjnym dla dzieci w Elblągu wymaga odnowienia i wyposażenia w schronienie. W razie złej pogody;

W Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 stycznia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka stwierdza się ogólnie, że dla nieletnich izba organizuje zajęcia wychowawczo-opiekuńcze, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne oraz prace porządkowe na terenie izby. Brak jest jednak szczegółowych przepisów określających sposób organizacji, jak i warunki lokalowe jakim powinny odpowiadać policyjne izby dziecka. Jedynie Wytyczne Zastępcy Komendanta Głównego Policji z dnia 14.06.2004 roku w sprawie standardów technicznych, funkcjonalnych i użytkowych obowiązujących w obiektach służbowych Policji dotyczące obiektów nowych lub modernizowanych jednak j tu brak jest unormowań dot. boisk czy placów spacerowych przeznaczonych do zajęć na świeżym powietrzu. Jak się wydaje brak jest też bardziej szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnej izbie dziecka z opracowanym wzorcowym regulaminem pobytu (np.: na wzór policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, czy aresztów w celu wydalenia).

- stworzenie szeregu konstruktywnych zajęć dla zatrzymanych dzieci, ze szczególnym

naciskiem na edukację.'

Komentarz jak do powyższego zalecenia. Jednak należy zauważyć, że placówki te nie są powołane do realizacji funkcji edukacyjnych - w myśl odpowiednich przepisów dot. edukacji.

- zapewnienie, aby wszyscy nowo przybyli zostali bezzwłocznie poddani badaniu medycznemu i aby odbywały się regularne wizyty lekarza i pielęgniarki;

Zgodnie, z. obowiązującymi przepisami badanie lekarskie przeprowadzane jest przy przyjęciu nieletniego do PID a także później, jeżeli stan jego zdrowia budzi wątpliwości lub na żądanie nieletniego -w zakresie opieki lekarskiej świadczonej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

.zapewnienie pracownikom policyjnych placówek dla dzieci korzystania z odpowiednich początkowych i dalszych szkoleń,.

Właściwa polityka kadrowa należy do kierowników jednostek, w ramach których policyjna izba dziecka funkcjonuje. W pierwszej kolejności w komórkach tych powinni być zatrudniani policjanci posiadający przygotowanie pedagogiczne lub psychologiczne. Organizowanie szkoleń specjalistycznych w ramach doskonalenia zawodowego powinno być stałym elementem służącym podnoszeniu kwalifikacji zawodowych wszystkich policjantów.

- poprawić możliwość utrzymywania kontaktu dzieci z ich rodzinami, szczególnie, za wyjątkiem właściwie umotywowanych okoliczności, dzieci powinny być regularnie odwiedzane przez swoich krewnych. Ponadto, powinny mieć zezwolenie na kontakty telefoniczne (paragraf 44)"

-

Na podstawie obowiązujących przepisów nieletni przebywający w policyjnych izbach dziecka mają prawo do kontaktów z rodzicami lub opiekunami za zgodą sądu rodzinnego, jednostki Policji prowadzącej sprawę lub kierownika izby. Na czas wizyty personel izby dziecka udostępnia pomieszczenie.

Jednak ze względu na brak szczegółowych unormowań dotyczących warunków jakim powinny odpowiadać policyjne izby dziecka, w niektórych placówkach tego typu może nie być wyznaczonych odrębnych pokoi odwiedzin. Wprawdzie Wytyczne Zastępcy Komendanta Głównego z dnia 14.062004 roku w sprawie standardów technicznych, funkcjonalnych i użytkowych obowiązujących w obiektach służbowych Policji wprowadzają zasadę wydzielania pomieszczenia dostosowanego do odwiedzin nieletnich, to jednak jest to „pseudoprzepis” wykorzystywany tylko przy organizacji przetargów na budowę nowych, remont lub modernizację, tego typu obiektów i nic dotyczy obiektów istniejących nie

poddawanych odnowie.

Zalecenie

"zaleca się w trybie pilnym władzom polskim przyjrzenie się reżimowi w zakładach zamkniętych dla cudzoziemców pozbawionych wolności na podstawie ustawy o cudzoziemcach i zwrócenie uwagi na rozszerzenie ich zajęć. W tym kontekście, priorytetem powinno być stworzenie obiektów przeznaczonych do zamieszkania przez cudzoziemców zatrzymanych na podstawie ustawy o cudzoziemcach(paragraf 59)"

należy podjąć działania w placówkach takich jak więzienie deportacyjne w Suwałkach, na Międzynarodowym Lotnisku w Warszawie i we Wrocławiu aby:

- zapewnić właściwe ogrzewanie w celach (Suwałki);

Prawdopodobnie jest to przypadek jednostkowy awaria może zdarzyć się zawsze, lecz można było zastosować (pod kontrolą) ogrzewanie zastępcze, w taki sposób aby uzyskać w tych pomieszczeniach temperatur~ przewidzianą normami BHP.

- odnowienie wszystkich cel (Wrocław);

- remont pryszniców (Wrocław) i zapewnienie odpowiedniej prywatności w ogólnych toaletach i pomieszczeniach do mycia (Suwałki i Lotnisko W Warszawie);

- zapewnienie cudzoziemcom korzystania z przynajmniej jednej godziny dziennie na przebywanie poza budynkiem (Wrocław). Należy przeprowadzić inspekcję warunków boiska do ćwiczeń (Suwałki i Wrocław);

Jak wskazano wcześniej warunki bytowe powinny odpowiadać nie tylko normom ujętym w przepisach ale takie normom wynikającym z ogólnych zasad dot. pomieszczeń i miejsc przebywania ludzi. Stan sanitarny i techniczny tych pomieszczeń, zgodnie z rozporządzeniem MSWiA, podlega okresowej kontroli.

Zalecenie

"zapewnić wszystkim nowo przybyłym natychmiastowe badanie medyczne przez lekarza lub pielęgniarkę składającą raport lekarzowi;

Pozornie brak jest takiego uregulowania. przepisy (Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu

wydalenia) stwierdzają jedynie, że cudzoziemca poddaje się badaniom kontrolnym nie rzadziej niż raz w miesiącu oraz bezpośrednio przed jego zwolnieniem i, w miarę możliwości, gdy zachodzi konieczność jego przetransportowania. Jednak na mocy § 2] ww. rozporządzenia, zgodnie z art. 249 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego i wydanym na tej podstawie Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (§ 9 pkt. 4) przy przyjmowaniu tymczasowo aresztowanego do aresztu śledczego poddaje się go niezwłocznie badaniom lekarskim.

- zorganizować całodzienną obecność osoby z kwalifikacjami pielęgniarki;

Brak jest przepisu gwarantującego stałą, całodobową obecność osoby z kwalifikacjami pielęgniarki w tego typu placówkach.

- zapewnić poufność danych medycznych i badań; Jest to kwestia organizacyjno-techniczna dot. przechowywania dokumentacji. Jak się wydaje nie wymaga odrębnych uregulowań prawnych.

- podjąć działania w celu zapewnienia profesjonalnej opieki psychiatrycznej dla zatrzymanych cudzoziemców i tych przebywających w więzieniach deportacyjnych;

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia, wobec cudzoziemców, m.in. u których stwierdzono zaburzenia psychiczne, upośledzonych umysłowo, uzależnionych od alkoholu albo innych środków odurzających lub substancji psychotropowych kierownik strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusz odpowiedzialny za funkcjonowanie aresztu może, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza, ustalić odrębny sposób postępowania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków pobytu tym cudzoziemcom. Jak się wydaje można stosować ten przepis w zakresie zapewnienia opieki psychiatrycznej dla wybranej grupy cudzoziemców. Jednak nie ma obowiązku zapewnienia stałej opieki tego typu dla wszystkich cudzoziemców przebywających w tych placówkach.

- dokonać selekcji i przeprowadzić szkolenie strażników pracujących z cudzoziemcami.

Podobna sytuacja jak w przypadku policyjnych izb dziecka -odpowiednia polityka kadrowa i zapewnienie stałego doskonalenia zawodowego -t o rola przełożonych.

- zapewnić aby prawo cudzoziemców do wizyt i rozmów telefonicznych nie było w sposób bezzasadny ograniczane (Wrocław);

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26

sierpnia 2004 roku w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno-porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia cudzoziemcy mają prawo do widzeń za zgodą kierownika strzeżonego ośrodka lub funkcjonariusza odpowiadającego za funkcjonowanie aresztu w uzgodnieniu z kierownikiem jednostki do której dyspozycji pozostaje cudzoziemiec - zgodnie z określonym regulaminem widzeń. Również na mocy tego przepisu w sąsiedztwie izby dyżurnej powinien znajdować się aparat telefoniczny na karty magnetyczne lub żetony.

- systematycznie dostarczać informacji w odpowiednich językach na temat zasad panujących w obiekcie i innych procedurach stosowanych wobec zatrzymanych cudzoziemców oraz poczynić wysiłki aby byli we właściwym czasie informowani o tym, na jakim etapie znajduje się ich sprawa (paragraf 59)"

Jest to oczywisty postulat wynikający z obowiązku dostarczenia informacji prawnej w sposób zrozumiały.

B. Obiekty znajdujące się pod zwierzchnictwem Ministerstwa Sprawiedliwości

Uwagi wstępne

zalecenia

- *władze polskie powinny podwoić wysiłki aby walczyć z przeludnieniem więzień i kierować się w tym działaniu Zaleceniem Rec. (99) 22 Komitetu Ministrów Rady Europy na temat przeludnienia więzień i zmniejszenia liczby osadzonych, jak również Zaleceniem Rec. (2003) 22 dotyczącym warunkowego zwolnienia.*

(paragrafy 64 i 148 raportu)

Według stanu na dzień 27 czerwca 2005 roku w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych przebywało 82694 osadzonych. Jednostki penitencjarne dysponowały 70277 miejscami zakwaterowania więźniów. W konsekwencji liczba pozbawionych wolności o 12417 osób przewyższała liczbę miejsc. Poziom zaludnienia określał wskaźnik 117,7%, zaś po wyłączeniu z rachuby miejsc szpitalnych – 118,6%.

Liczba osadzonych rośnie w Polsce od początku 1999 roku. Na przestrzeni tego okresu rosła ze zróżnicowaną dynamiką od poziomu ok. 53 tysięcy więźniów. Analiza statystyczna danych dotyczących zaludnienia wskazuje, że liczba osadzonych w jednostkach penitencjarnych osób znajduje się w nieznacznym trendzie wzrostowym. Stan ten komplikuje fakt, że na dzień 30 czerwca 2005 roku nie rozpoczęto wykonywania kar wobec 33703 osób skazanych prawomocnymi wyrokami.

Przyczyn zaistniałego wzrostu populacji osób pozbawionych wolności należy upatrywać zarówno we wzroście przestępczości, jak i w zaostrzeniu praktyki orzeczniczej polskich sądów.

Wobec wzrostu liczby osadzonych zaczęto poszukiwać sposobów powiększenia bazy zakwaterowania w więzieniach. Przeprowadzono szereg działań organizacyjnych i adaptacyjnych, w wyniku których na cele mieszkalne przekształcono część pomieszczeń spełniających dotąd inne funkcje. Podjęto również prace inwestycyjno-remontowe, które stale wyłączając z użytkowania około 1400 miejsc zakwaterowania więźniów prowadzą do pozyskania nowych. W efekcie liczbę miejsc w zakładach karnych i aresztach śledczych powiększono o ponad 5,5 tys. Podejmowane są również działania zmierzające do złagodzenia skutków przeludnienia, m.in. na bieżąco prowadzone są analizy stanu zaludnienia jednostek zmierzające do optymalnego przemieszczania więźniów.

W kwietniu 2004 roku Rada Ministrów przyjęła, przygotowaną w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej, informację „Podstawowe problemy więziennictwa”, do której załącznikiem jest harmonogram pozyskania 10000 miejsc zakwaterowania w latach 2005–2009. Jego realizacja powiększy bazę więziennictwa o 10345 miejsc w ciągu 5 lat i sprzyjać będzie rozwiązaniu problemu przeludnienia więzień.

Władze polskie podejmują szereg działań mających na celu racjonalne zmniejszenie populacji więźniów. Zainicjowane zostały m.in. prace legislacyjne nad poszerzeniem katalogu stosowanych kar nieizolacyjnych. Mają one doprowadzić do spadku populacji pozbawionych wolności.

W 2004 roku skierowano do sądów penitencjarnych 53357 wniosków o udzielenie warunkowego przedterminowego zwolnienia z reszty odbywanej kary. Pozytywnie rozpatrzono 21317 wniosków, co stanowi ok. 40% ich ogólnej liczby. W 2001 roku zahamowany został, trwający od 1992 roku a liczony odsetkowo, spadek udzielonych warunkowych zwolnień w stosunku do złożonych w tych sprawach wniosków. Na koniec 2004 roku odnotowany został, dość istotny, prawie dwuprocentowy wzrost tego wskaźnika w stosunku do roku 2003.

- *zaleca się władzom polskim zwiększenie ukierunkowanej działalności więźniów. W tej sprawie władze powinny wprowadzać dalsze środki ukierunkowane na to, aby więźniowie mieli szansę pracy, w świetle uwag uczynionych w paragrafie 65. Wysiłki powinny być również czynione w celu dalszego rozwoju programów edukacyjnych i szkoleń zawodowych w placówkach karnych.*

(paragrafy 65 i 149 raportu)

W celu zwiększenia zatrudnienia osób pozbawionych wolności dokonano nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego oraz niektórych innych ustaw:

- Zgodnie z art. 123 § 1 Kkw wynagrodzenie przysługujące skazanemu zatrudnionemu ustalono w sposób zapewniający osiągnięcie co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia określonego na podstawie odrębnych przepisów, przy przepracowaniu pełnego miesięcznego wymiaru czasu pracy lub wykonaniu pełnej miesięcznej normy pracy. Uprzednio wynagrodzenie przysługujące skazanemu nie mogło być niższe od najniższego wynagrodzenia pracowników, co było jednym z podstawowych powodów braku zainteresowania odpłatnym zatrudnianiem osób pozbawionych wolności.
- Zwiększono dopuszczalny wymiar godzin zatrudnienia nieodpłatnego przy pracach porządkowych i pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz przy pracach porządkowych na rzecz samorządu terytorialnego. Obecnie, zgodnie z art. 123a § 1 Kkw, nie może on przekroczyć 90 godzin miesięcznie.
- Wprowadzono, zgodnie z art. 123a § 2 Kkw, możliwość zatrudnienia nieodpłatnego skazanego za jego pisemną zgodą lub na jego wniosek przy pracach publicznych wykonywanych na rzecz administracji publicznej.
- Umożliwiono nieodpłatne zatrudnianie skazanych w przywieziennych zakładach pracy w celu przyuczenia do wykonywania pracy na czas nie dłuższy niż 1 miesiąc.

Wprowadzone zmiany przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia osób pozbawionych wolności. Na przestrzeni 2004 roku zwiększyła się ona z 16063 do 17407 osób. Nastąpił wzrost zatrudnienia zarówno odpłatnego (o 9,5%), jak i nieodpłatnego (o 6,4%). Korzystna tendencja utrzymuje się w 2005 roku. Według danych na 30 czerwca 2005 roku, zatrudnienie osób pozbawionych wolności wzrosło do 20.924 osób.

Aktualny stan prawny wymaga jednak dalszych prac legislacyjnych sprzyjających wzrostowi powszechności zatrudnienia. Służyć ma temu m.in. przygotowywany projekt szerokiej nowelizacji ustawy o zatrudnieniu osób pozbawionych wolności.

Niezależnie od tego podejmowane są starania o wzrost powszechności zatrudnienia osób pozbawionych wolności, jak również o usprawnienie organizacji i prawidłowości tego zatrudnienia. Realizacja tych zadań wsparta została przyznaniem dyrektorom okręgowym Służby Więziennej 70 etatów przeznaczonych do organizacji zatrudnienia zewnętrznego (poza terenem jednostek penitencjarnych).

Prowadzone są działania mające na celu zwiększenie liczby pracodawców zatrudniających odpłatnie skazanych, jak również skali zatrudnienia odpłatnego w przywieziennych zakładach pracy.

Więziennictwo podejmuje również kroki zmierzające do wzrostu liczby skazanych zatrudnianych nieodpłatnie przy pracach na rzecz organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, a także przy pracach na cele charytatywne. Sprzyja temu współpraca jednostek penitencjarnych z podmiotami gospodarczymi oraz z organami samorządu terytorialnego i administracji publicznej. W 2004 roku 25,5 tys. skazanych przepracowało na rzecz społeczeństwa około 2,3 mln godzin.

Wdrażane są także przedsięwzięcia umożliwiające stosowanie innych form zatrudniania więźniów na terenie jednostek penitencjarnych, m.in. przy produkcji nakładczej i przy realizacji zadań charytatywnych lub w ramach działalności usługowej prowadzonej przez jednostki w formie rachunku dochodów własnych.

Przedsięwzięte kroki wskazują, że więziennictwo nie jest zainteresowane jedynie stroną ekonomiczną zatrudniania więźniów. Problem aktywizacji osób pozbawionych wolności poprzez umożliwianie im pracy postrzegany jest jako ważne źródło działalności korekcyjnej i socjalizacyjnej.

Innym wymiarem wartościowej organizacji czasu wolnego jest prowadzenie w jednostkach penitencjarnych różnorodnych oddziaływań na skazanych i tymczasowo aresztowanych ujętych w ramy programów edukacyjnych. Realizowane są one siłami kadry więziennictwa, zazwyczaj przy wsparciu instytucji i organizacji społecznych. W 2004 roku w 632 programach uczestniczyło łącznie ponad 38,5 tys. więźniów. Ich prowadzenie wspierało 461 instytucji i organizacji pozawięziennych. Oddziaływania dotyczyły zwłaszcza obszarów: edukacji kulturalnej, oświatowej i obywatelskiej, profilaktyki agresji i przemocy, profilaktyki uzależnień, profilaktyki HIV/AIDS, promocji zdrowia, aktywizacji zawodowej oraz propagowania kultury fizycznej i sportu.

W roku szkolnym 2003/2004 funkcjonowało przy jednostkach penitencjarnych 61 szkół. Nauczanie więźniów odbywało się na 4 poziomach tj. podstawowym, gimnazjalnym,

zasadniczym zawodowym i średnim. Ukształtowana sieć szkół przywięziennych zapewnia zarówno możliwość obowiązkowego kształcenia skazanych nieletnich jak i tych, którzy ubiegają się o podjęcie nauki z własnej inicjatywy.

Proces dostosowywania szkolnictwa przywięziennego do zmian zachodzących w systemie edukacji publicznej spowodował konieczność likwidacji małych, słabo wyposażonych placówek. W ich miejsce powołane zostały 4 ośrodki edukacyjne o statusie centrów kształcenia ustawicznego. Są to placówki odpowiednio wyposażone w pomoce dydaktyczne, zwłaszcza w sprzęt do praktycznej nauki zawodu. W roku bieżącym przewidziano otwarcie kolejnych dwóch takich centrów.

Przeciętnie kształceniem obejmowanych jest ok. 4 tys. osadzonych rocznie. Spośród uczących się 38% to młodociani, 28% – odbywający karę pozbawienia wolności po raz pierwszy, 34% – recydywiści.

Nauczanie skazanych nastawione jest przede wszystkim na umożliwienie im zdobycia zawodu. Najczęściej kończą oni zasadnicze szkoły zawodowe nabywając m.in. uprawnienia do wykonywania zawodu ślusarza, malarza, kucharza, introligatora, mechanika, krawca, betoniarza-zbrojarza, elektryka czy elektromechanika. Więźniowie mogą też uczestniczyć w kursach kształcenia zawodowego, podejmować wyższe studia lub uzupełniać wykształcenie w systemie eksternistycznym lub w szkołach poza obrębem jednostek penitencjarnych.

- *pilne jest aby władze polskie poprawiły stan liczebny pracowników więzień.*

(paragrafy 66 i 70 raportu)

W 1995 roku Rada Ministrów zaakceptowała wnioski zawarte w raporcie o stanie więziennictwa, w którym uznano, że liczba etatów, wynosząca wówczas 21285 funkcjonariuszy, jest niewystarczająca. Raport wskazywał na konieczność systematycznego zwiększania liczby zatrudnionych funkcjonariuszy i pracowników docelowo, do roku 2000, o około 2,5 tys. Uznane w 1995 roku za racjonalne potrzeby etatowe więziennictwa były realizowane w znikomym stopniu do końca 2003 roku, kiedy to w Służbie Więziennej zatrudnionych było 22536 funkcjonariuszy i 2068 pracowników więziennictwa (na 1225 etatach).

Stan etatowy Służby Więziennej został znacząco zwiększony w 2004 roku. W budżecie wyasygnowane zostały środki na uruchomienie nowych 660 etatów funkcjonariuszy i 100 etatów pracowników. W 2005 roku uruchomionych zostanie docelowo kolejnych 500 etatów funkcjonariuszy.

Nawarstwiające się od lat braki etatowe oraz wzrost populacji osadzonych i rozszerzenie zakresu zadań Służby Więziennej powodowały, że praktycznie ta sama liczba funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa zobowiązana była wykonywać coraz więcej zadań. By sprostać obowiązkom, funkcjonariusze zmuszeni byli pracować w godzinach ponadnormatywnych. Liczba godzin nadliczbowych funkcjonariuszy, za które nie otrzymali oni stosownego wynagrodzenia lub ekwiwalentu w postaci czasu wolnego od służby ciągle rosła i w styczniu 2004 roku w skali kraju wynosiła niemal 1,9 mln. Po zasileniu służby etatami w 2004 roku liczba godzin nadliczbowych funkcjonariuszy zaczęła się zmniejszać i obecnie nie przekracza 1 mln godzin. Uruchomienie wszystkich nowych etatów przewidzianych na bieżący rok winno spowodować jej dalszy radykalny spadek.

Resort sprawiedliwości systematycznie zabiega o adekwatne zabezpieczenie potrzeb kadrowych Służby Więziennej. O zakresie zabezpieczenia tych potrzeb decyduje parlament w ustawie budżetowej. Resort sprawiedliwości określił je na 2006 rok na poziomie 2890 etatów funkcjonariuszy i 59 etatów pracowników.

Znęcanie się

zalecenia

- *CPT zaleca aby zarząd oraz personel więzienia w Wołowie kontynuował obserwacje i czynił użytek ze wszelkich dostępnych środków w celu przeciwdziałania negatywnym wpływom subkultury więziennej i zapobiegał brutalnemu traktowaniu i zastraszaniu współwięźniów.*

(paragrafy 69 i 151 raportu)

Podstawą przeciwdziałania negatywnym przejawom podkultury więziennej jest Zarządzenie nr 2 dyrektora generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 roku w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych.

Kierownictwo Zakładu Karnego w Wołowie przywiązuje dużą wagę do zapobiegania negatywnym przejawom podkultury więziennej i brutalizacji zachowań więźniów. W zakładzie wprowadzono harmonogram przeciwdziałania podkulturze przestępczej wraz z instrukcjami dla funkcjonariuszy pełniących służbę na poszczególnych stanowiskach oraz dla pracowników cywilnych. Harmonogram i instrukcje są modyfikowane stosownie do

obserwowanych w subkulturze zmian. Systematycznie prowadzone są szkolenia zatrudnionej w wołowskim więzieniu kadry na temat sposobów przeciwdziałania i zwalczania brutalnych zachowań w społeczności więźniów oraz prób wzajemnego zastraszania.

Problematyka bezpieczeństwa w zakładzie oraz wzajemne relacje między więźniami są omawiane podczas, organizowanych co najmniej raz w miesiącu, odpraw penitencjarno-ochronnych. Uczestniczą w nich: dyrektor jednostki, kierownicy działów penitencjarnego i ochrony, wychowawcy, psychologowie, dowódcy zmian i inspektorzy działu ochrony.

W Zakładzie Karnym w Wołowie prowadzony jest program przeciwdziałania bójkom, pobiciom i zachowaniom autoagresywnym. Podstawą jego realizacji jest rozpoznawanie cech psychofizycznych więźniów zmierzające do ustalenia osób zagrożonych agresją otoczenia oraz więźniów skłonnych do zachowań agresywnych.

- *w świetle uwag uczynionych w paragrafie 72 zaleca się aby władze polskie przemyślały swoje podejście do kontrolowania i ograniczania więźniów.*

(paragrafy 72 i 152 raportu)

Użycie wobec więźnia środków przymusu bezpośredniego jest precyzyjnie określone w przepisach polskiego prawa. Ich stosowanie jest w stałym zainteresowaniu kierownictwa Służby Więziennej. Systematycznie są zbierane informacje o liczbie przypadków, zakresie i przyczynach stosowania tych środków.

W 2004 roku wprowadzono rozwiązania systemowe, zwiększające kontrolę nad sposobem stosowania środków przymusu bezpośredniego. Wprowadzono do praktyki obowiązek niezwłocznego powiadomienia zwierzchniego organu administracji o zastosowaniu środka i rejestracji oraz archiwizacji na audiowizualnym nośniku elektronicznym pobytu osadzonego w celi zabezpieczającej. Ponadto zalecono utrwalanie kamerą video przebiegu czynności związanych ze stosowaniem środków poza celą zabezpieczającą i archiwizowanie tych nagrań.

Można przypuszczać, że m.in. przedsięwzięte kroki przyczyniły się do znacznego zmniejszenia liczby przypadków stosowania środków przymusu bezpośredniego w minionym roku.

Liczbę przypadków stosowania wobec więźniów środków przymusu bezpośredniego we wszystkich jednostkach penitencjarnych w kraju, w poszczególnych latach od 1999 r., przedstawia poniższa tabela.

1999 rok	2000 rok	2001 rok	2002 rok	2003 rok	2004 rok	I – VI 2005 rok
1977	2195	2559	2414	2009	1399	471

W Zakładzie Karnym w Wołowie przez pierwszych 9 miesięcy 2004 roku środki przymusu bezpośredniego stosowano 27 razy, natomiast w kolejnych 9 miesiącach już tylko 7 razy a w 2005 roku jedynie dwukrotnie.

Przedstawione dane wskazują, że od 2002 roku jest obserwowana tendencja do stałego zmniejszania się liczby przypadków stosowania środków przymusu bezpośredniego przy jednoczesnym wzroście zaludnienia jednostek penitencjarnych. Świadczy to o rosnącej wśród kadry więzień świadomości faktu, że stosowanie tych środków jest ostatecznością.

komentarz

- *dotatkowe środki ograniczenia poza umieszczeniem w celi bezpieczeństwa powinny być rzadko stosowane dłużej niż przez kilka godzin, chyba że wymagają tego warunki medyczne. Takie przypadki powinny być pod całkowitą kontrolą lekarską, która ma na celu ocenić potrzebę ograniczenia a nie stwierdzenia odpowiedniego stanu zdrowia do zastosowania ograniczenia. Środki ograniczenia powinny być usunięte tak szybko jak to możliwe; nigdy nie powinny być stosowane jako kara.*

(paragrafy 71 i 152 raportu)

Podzielamy pogląd Komitetu, że środki przymusu bezpośredniego powinny być stosowane nie dłużej, niż do momentu ustania przesłanek uzasadniających ich użycie. Wyrazamy przekonanie, że niedopuszczalne jest stosowanie ich jako kary. Zasady te znajdują swoje odzwierciedlenie w przepisach polskiego prawa penitencjarnego.

Stosowanie wobec osób umieszczonych w celi zabezpieczającej dodatkowych środków przymusu jest postrzegane jako sytuacja wymagająca szczególnej uwagi. Z zadowoleniem można odnotować, że w 2004 roku liczba niektórych środków przymusu zastosowanych łącznie z umieszczeniem w celi zabezpieczającej uległa istotnemu zmniejszeniu. Na przykład w 2003 roku założenie kasku stosowano w 563 przypadkach umieszczenia w celi zabezpieczającej, w 2004 roku – w 432, zaś w pierwszej połowie 2005 roku – w 112, natomiast trzyczęściowego pasa obezwładniającego użyto odpowiednio 130, 106 i 43 razy.

Podjęte przez polskie władze działania (w tym m.in. rozszerzenie monitorowania

stosowania środków), mające także związek z ustaleniami poczynionymi przez CPT, przynoszą dalszą poprawę racjonalności stosowania środków przymusu bezpośredniego. Skróceniu uległ czas stosowania środków. O ile w 2004 roku do 24 godzin stosowano je 1035 razy, powyżej 24 godzin ale krócej niż 48 godzin – 213 a dłużej niż 48 godzin – 151, to w ciągu 6 miesięcy 2005 roku liczba przypadków wyniosła już odpowiednio 416, 43 i 12.

Analiza problemu pozwoliła wypracować pogląd, że ocenę konieczności kontynuacji stosowania każdego środka przymusu pozostawić należy kadrze o szczególnych kompetencjach. Dlatego też rozważamy potrzebę zmiany przepisu regulującego stosowanie środków przymusu bezpośredniego tak, aby wymagane przez ten przepis opinie lekarza, psychologa i wychowawcy każdorazowo zawierały ocenę potrzeby dalszego stosowania środka. Wzmogłoby to dodatkowo stosowane już dziś mechanizmy kontroli. Regulacja taka idzie dalej, niż oczekiwania Komitetu, który wskazywał na potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi tylko na przypadki stosowania dodatkowych środków podczas umieszczenia w celi zabezpieczającej.

prośby o informacje

- *w odniesieniu do wszystkich więzień w Polsce za rok 2004 i pierwszą połowę 2005:*
 - *liczba i rodzaj skarg na znęcanie się wniesionych przeciwko pracownikom więzienia;*
 - *raport na temat dyscyplinarnych i/lub karnych sankcji nałożonych w wyniku skarg.*
- (paragrafy 67, 68 i 150 raportu)*

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym regulującym rozpatrywanie skarg osadzonych w jednostkach organizacyjnych więziennictwa jest rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i prośb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Przepis nakazuje, by w szczególnie uzasadnionych przypadkach skarga była rozpoznawana bezpośrednio na miejscu zdarzenia przez przedstawicieli jednostki organizacyjnej nadrzędnej nad jednostką, której skarga dotyczy. Dotyczy to zwłaszcza skarg na naruszenie nietykalności cielesnej m.in. na pobicia, znęcanie się, niepraworządne stosowanie środków przymusu bezpośredniego. Są one praktycznie zawsze rozpatrywane na miejscu zdarzenia przez właściwy organ. Ponadto dyrektor generalny Służby Więziennej polecił dyrektorom okręgowym SW stosowanie tego przepisu każdorazowo, gdy treść skargi wskazuje na niepraworządne postępowanie funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, zwłaszcza na naruszenie nietykalności

cielesnej osób pozbawionych wolności.

W 2004 roku wniesiono łącznie 2937 zarzutów niewłaściwego stosunku funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej do osadzonych. 2499 zarzutów rozpatrywanych było przez jednostki organizacyjne więziennictwa. W tej liczbie 46 zarzutów dotyczyło użycia środków przymusu bezpośredniego, 77 – pobicia, 231 – agresji werbalnej. Za zasadne uznano ogółem 22.

Pozostałe 438 zarzutów zawierały skargi kierowane do innych niż Służba Więzienna organów i instytucji. Wśród nich 21 uznano za uzasadnione (1 dotyczył użycia środków przymusu bezpośredniego, 3 – pobicia, 1 – agresji werbalnej, 16 – innych form nieprawidłowego traktowania więźniów).

Innych form nieprawidłowego traktowania więźniów dotyczyło 2145 zarzutów (20 uznano za zasadne, przy czym żaden nie dotyczył naruszenia nietykalności cielesnej osadzonego).

Od 1 stycznia do 1 lipca 2005 roku ogółem wniesiono 1479 zarzutów niewłaściwego traktowania osób pozbawionych wolności przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej. 35 dotyczyło pobicia, 16 niepraworządnego użycia środków przymusu bezpośredniego a 206 agresji werbalnej. Dane te uwzględniają zarówno sprawy podlegające rozpatrzeniu przez jednostki organizacyjne więziennictwa, jak i przekazane więziennictwu przez inne uprawnione organy w celu zajęcia stanowiska.

W 2004 roku, w związku z uznaniem zarzutów za zasadne, wobec 190 funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa zastosowano różnego rodzaju środki dyscyplinujące, z czego 4 dotyczyły kierowników jednostek organizacyjnych, 17 – kierowników działów i ich zastępców, 13 – dowódców zmian i ich zastępców, 151 – funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowiskach lub posterunkach ochronnych, zaś 11 – pracowników cywilnych.

W 2005 roku jednemu funkcjonariuszowi wymierzono karę dyscyplinarną upomnienia, zaś wobec 54 funkcjonariuszy wyciągnięto inne konsekwencje służbowe.

Więźniowie zaklasyfikowani jako „niebezpieczni” (status „N”)

zalecenia

- *pojedyncze cele w jednostce „N” w więzieniu w Wołowie powinny być albo powiększone, tak aby mierzyły 6 m² i aby między ścianami była przestrzeń 2 metrów i więcej, lub wycofane z użytku.*

(paragrafy 75 i 156 raportu)

Na przełomie maja i czerwca br. w Zakładzie Karnym w Wołowie podjęto czynności organizacyjne zmierzające do połączenia sąsiadujących ze sobą cel tak, aby po przebudowie cel jednoosobowych otrzymać pomieszczenia mieszkalne o powierzchni ok. 9 m² i szerokości ok. 2,75 m. Dzięki realizacji przedsięwzięcia w oddziale dla „N” powstanie 6 takich cel, natomiast w oddziale IV D 14 cel o powierzchni 9,5 m² i szerokości 2,75 m.

Po zatwierdzeniu koncepcji przebudowy oddziału dla „N” opracowany zostanie projekt techniczny, na podstawie którego wykonane zostaną prace inwestycyjne. Przebudowa obiektu będzie mogła nastąpić w latach 2007–2008. Aktualnie nie ma potrzeby osadzania więźniów „N” w kwestionowanych celach z uwagi na niskie zaludnienie oddziału.

- *zaleca się aby zakończyć praktykę stosowania klatki do przesłuchania więźniów o statusie „N” w Wołowie*

(paragraf 75 raportu)

Władze Zakładu Karnego w Wołowie podjęły działania zmierzające do wyraźnego podwyższenia standardu pomieszczenia, w którym dochodzi do rozmów z więźniami „N” w warunkach zapewniających ochronę osoby rozmawiającej. Pomieszczenie to jest wykorzystywane sporadycznie, jedynie na wyraźne żądanie osoby kontaktującej się z więźniem „N”.

Co prawda przepisy prawa penitencjarnego zobowiązują władze więzień do posiadania pomieszczeń zapewniających ochronę osób kontaktujących się z więźniami „N”, jednak podzielamy pogląd, że standard wykorzystywanego w Wołowie budzi wątpliwości.

- *zaleca się władzom polskim przyjrzenie się reżimowi stosowanemu wobec więźniów o statusie „N”, w świetle uwag uczynionych w paragrafie 77.*

(paragrafy 77 i 153 raportu)

W świetle polskiego prawa penitencjarnego nie występują istotne różnice w uprawnieniach więźniów „N” i pozostałych osób pozbawionych wolności. Dotyczy to m.in. czasu trwania spaceru, częstotliwości kąpieli, liczby widzeń, uprawnień do rozmów telefonicznych, dokonywania zakupów, dostępu do opieki medycznej. Ze względów bezpieczeństwa realizacja niektórych form aktywności więźniów „N” przebiega jednak odmiennie. Przepisy stanowią, że skazani ci mogą się uczyć, pracować, bezpośrednio uczestniczyć w nabożeństwach, spotkaniach religijnych i nauce religii oraz korzystać z zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych tylko w oddziale, w którym są osadzeni. Poruszenie się ich po oddziale jest ograniczone tylko do niezbędnych potrzeb.

O ile regulacje prawne dotyczące traktowania więźniów „N” nie budzą zasadniczych wątpliwości, niewątpliwie jest, że należy podjąć starania o doskonalenie praktyki oddziaływania na tę kategorię osób. W tym celu w 2004 roku w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej opracowane zostały zalecenia do postępowania z więźniami „N”. Wszechstronna stymulacja takich więźniów zapobiega bowiem degradacji osobowości i jednocześnie sprzyja utrzymywaniu właściwych relacji społecznych.

W Zakładzie Karnym w Wołowie wdrożony został kompleksowy program oddziaływań penitencjarno-edukacyjnych, kulturalnych, oświatowych i sportowych. Osadzeni „N” uczestniczą w oferowanych zajęciach kulturalno-oświatowych i sportowych. Świetlica oddziału została przystosowana do ćwiczeń rekreacyjnych.

Uwzględniając uwagi Komitetu także w Areszcie Śledczym w Krakowie wdrożono program dla osadzonych „N”. Istotę programu stanowi przekazywanie więźniom treści o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i religijnym.

- *zaleca się władzom polskim przejrzenie się obecnym praktykom aby status więźnia „N” był stosowany do osadzonych, którzy rzeczywiście muszą być umieszczeni w tej kategorii.*
(paragrafy 78 i 153 raportu)

W 2004 roku w polskich więzieniach przebywało średnio 409 osadzonych „N”. W 2005 roku – licząc do końca maja – średnia ta wynosiła 348 osób. W minionym roku status więźnia „N” nadano 170 osadzonym, natomiast uchylono 244. W pierwszych 5 miesiącach br. status ten nadano 74 więźniom, uchylono – 84. Zjawisko zmniejszania się liczby więźniów „N” obserwowane jest od grudnia 2003 roku, mimo niezmiennych przepisów prawa regulujących zasady kwalifikowania. Przytoczone dane świadczą o przeobrażeniach w praktyce kwalifikacyjnej z jednej strony, z drugiej zaś o dużej fluktuacji w obrębie samej

populacji.

Nie można wykluczyć, że wobec pewnej grupy osadzonych status „N” będzie utrzymywany przez dłuższy czas. Nie dotyczy to zdecydowanej większości przypadków. Można więc mówić o stosowaniu wobec więźniów statusu „N” w sposób adekwatny, przez czas niezbędny dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w jednostce penitencjarnej.

Ważnym elementem kontroli zasadności kwalifikowania do „N” jest możliwość zaskarżania przez osadzonego decyzji administracji więziennej do Sądu Penitencjarnego. Sąd władny jest uchylić nieuzasadnioną decyzję, ale do takich sytuacji dochodzi bardzo rzadko.

Warunki panujące w więzieniach

zalecenia

- *kroki, które powinny być podjęte w więzieniu śledczym w Krakowie:*
 - *zmniejszenie poziomu zaludnienia zakładu, celem jest osiągnięcie minimum 4 m² powierzchni mieszkalnej na jednego więźnia. To zakłada:*
 - *usunięcie trzeciego poziomu łóżek,*
 - *zapewnienie aby nie więcej jak jeden więzień przebywał w celi mierzącej 6–7 m² (poza wyjątkowymi przypadkami, kiedy nie jest wskazane aby więzień przebywał sam),*
 - *odnowienie pozostałych pomieszczeń,*
 - *zaprzestanie praktyki umieszczania dorosłych i młodych więźniów w tej samej celi. Młodzi więźniowie powinni przebywać w znacznie oddalonych pomieszczeniach. Personel w tego typu jednostce powinien być ostrożnie wybierany i co ważniejsze powinny być to osoby zdolne do kierowania i motywowania młodych osób.*

(paragrafy 80, 81, 82, 83, 87, i 154 raportu)

11 października 2004 roku w Areszcie Śledczym w Krakowie przebywało 771 więźniów, zaś 13 czerwca br. już 840. Pojemność jednostki wynosi 680 miejsc. Aktualne zaludnienie aresztu jest wyższe, niż w czasie wizyty Komitetu i wykazuje tendencję wzrostową. Taka sytuacja nie pozwala obecnie na usunięcie trzeciego poziomu łóżek w celach, chociaż administracja więzienna jest świadoma uciążliwości tego rozwiązania dla osadzonych. Dlatego na bieżąco jest kontrolowana równomierność zaludnienia cel i są podejmowane rozwiązania łagodzące sytuację.

Również z powodu przeludnienia obecnie nie jest możliwe pełne wykonanie zalecenia Komitetu o umieszczaniu w celach o powierzchni 6–7 m² nie więcej niż jednego osadzonego. Spowodowałoby to bowiem znaczne pogorszenie warunków bytowych w pozostałych celach mieszkalnych aresztu.

Nie jest brane pod uwagę redukcja przeludnienia w Areszcie Śledczym w Krakowie przez lokowanie więźniów w innych jednostkach penitencjarnych. Stan zaludnienia w innych więzieniach okręgu krakowskiego jest podobny i taka operacja znacznie pogorszyłaby panujące w nich warunki.

W Areszcie Śledczym w Krakowie są kontynuowane prace remontowe. Aktualnie jest remontowany oddział III – pełne zakończenie prac jest przewidziane na wrzesień br. Od listopada 2004 roku jest prowadzony remont i modernizacja oddziału chirurgicznego szpitala więziennego. Zakończenie prac przewidziano na czwarty kwartał br.

W polskim prawie penitencjarnym jest zasadą odrębne osadzanie więźniów dorosłych i młodocianych. Wyjątkowo, o ile uzasadniają to potrzeby oddziaływania, przepisy dopuszczają osadzenie z młodocianymi wyróżniającego się dobrą postawą dorosłego skazanego po raz pierwszy. Decyzję w tej sprawie podejmuje komisja penitencyjna po dokonaniu oceny postępów w procesie resocjalizacji skazanego dorosłego, zaś w przypadku tymczasowo aresztowanego – dyrektor więzienia.

Praktyka postępowania z niektórymi więźniami młodocianymi zakładająca kształtowanie ich otoczenia społecznego w celi m.in. poprzez umieszczanie w niej odpowiednio dobranych dorosłych przynosi wiele korzyści. Nie stwierdzono dotychczas przypadków wykorzystywania więźniów młodszych przez starszych lub dominacji starszych nad młodszymi.

Podzielamy pogląd komitetu, że wspólne osadzanie więźniów młodocianych z dorosłymi nie może stać się zasadą. Dlatego władze więziennictwa podejmą kroki w celu ograniczenia powszechności takich praktyk

Personel zakładów karnych dla młodocianych jest dobierany ze szczególną starannością. Są to osoby z odpowiednim wykształceniem oraz doświadczeniem zawodowym, wykazujące predyspozycje do pracy z tą kategorią osadzonych.

- *dokonać wysiłków aby stworzyć program działalności dla więźniów w krakowskim areszcie śledczym w świetle rozważań nakreślonych w paragrafie 91 niniejszego raportu. W związku z tym należy podjąć kroki zmierzające do zapewnienia wszystkim więźniom regularnego dostępu do sali gimnastycznej oraz pomieszczeń rekreacyjnych.*

(paragrafy 89, 90, 91 i 154 raportu)

Do czasu wizytacji przeprowadzonej przez Komitet w Areszcie Śledczym w Krakowie prowadzono tam 8 programów, których treścią była edukacja, kultura fizyczna, rekreacja i kształtowanie prawidłowych relacji społecznych. Uwzględniając zalecenia Komitetu personel aresztu opracował i wdrożył 4 kolejne programy. Dwa z nich są adresowane m.in. do więźniów młodocianych. Pierwszy nastawiony jest na kształtowanie społecznie akceptowanych norm zachowania i ograniczanie skutków deprivacji potrzeb więźniów, którzy nie ukończyli 18 roku życia. Drugi ma na celu kształtowanie właściwych relacji społecznych i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Trzeci program ma za zadanie organizację czasu wolnego więźniów zakwalifikowanych jako „N”. Ostatni z nowowprowadzonych programów spełnia funkcje diagnostyczne i profilaktyczne w odniesieniu do więźniów uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od substancji psychoaktywnych.

Władze aresztu w Krakowie dołożyły starań, aby – stosownie do możliwości – jak najefektywniej wykorzystywać bazę do prowadzenia zajęć sportowych i rekreacyjnych. Z takich form aktywności korzysta aktualnie 87 grup osadzonych czyli ok. 500 osób. Każde, względnie trwałe, zmniejszenie zaludnienia jednostki będzie się przyczyniać do wzrostu dostępności do takich zajęć.

- *miejsca przeznaczone do ćwiczeń poza obiektem w krakowskim areszcie śledczym wymagają poprawy, w świetle uwag uczynionych w paragrafie 88.*

(paragrafy 88 i 91 raportu)

Władze aresztu planują wykonanie częściowego zadaszania trzech placów spacerowych usytuowanych nad salą widzeń do końca 2006 roku.

Ze względów architektonicznych jest niemożliwe powiększenie placów spacerowych w tej jednostce. Dlatego w celu zapewnienia odpowiednich warunków podczas spaceru ograniczana jest liczebność grup spacerowych.

- *zalecenie zawarte w paragrafie 87 dotyczące zmniejszenia liczby osób w celi w krakowskim areszcie śledczym odnosi się również do jednostki diagnostycznej*

(paragraf 93 raportu)

Stosowne uwagi sformułowane w odpowiedzi na zalecenia zawarte w paragrafie 87 zachowują swoją aktualność w odniesieniu do jednostki diagnostycznej krakowskiego aresztu.

- *Areszt Śledczy Warszawa Mokotów:*

- *wysiłek powinien być podjęty w celu zredukowania liczby osób a celi, docelowym minimum jest osiągnięcie 4 m² powierzchni na jednego więźnia,*
- *sprawą priorytetową jest zakończenie odnawiania cel,*
- *poprawienie usterek w wentylacji i dostępie do naturalnego oświetlenia w celach,*
- *jak najszybsze usunięcie żelaznych krat w celach służących poprzednio więźniom o statusie „N” w Blokach II i III.*

(paragrafy 95, 96, 97, 98, 101 i 155 raportu)

4 lipca br. w Areszcie Śledczym w Warszawie-Mokotowie, który jest jednostką o pojemności 797 miejsc, przebywało 963 więźniów. Zaludnienie aresztu wynosiło 120,8% i tylko nieznacznie przekraczało średnie ogólnopolskie. Taka sytuacja nie pozwala obecnie na zmniejszenie liczby osób w celach i przybliżenie się do przestrzegania, postulowanej przez Komitet, normy 4m² powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego więźnia.

Stan zaludnienia w jednostce jest śledzony na bieżąco. Przeprowadzane są co miesiąc analizy zasadności pobytu w tym areszcie skazanych i tymczasowo aresztowanych w celu usprawnienia kierowania ich do innych jednostek penitencjarnych.

Od początku ubiegłego roku odnowione zostały wszystkie korytarze II pawilonu i 4 korytarze pawilonu III. Odnowionych zostało 27 cel w pawilonie II i 22 cele w pawilonie III. Do końca br. powiększone zostaną otwory okienne w pawilonie II, co zdecydowanie poprawi dostęp do naturalnego światła w celach mieszkalnych. Ukończenie remontu obu pawilonów przewidziano na koniec 2007 roku.

Pracami remontowymi objęte zostały także oddziały szpitalne. Od maja br. odnawiane są cele w oddziale psychiatrycznym. Remont pawilonu szpitalnego ma zostać zakończony do końca 2006 roku.

Corocznie, jesienią, wykonywane są w areszcie przeglądy instalacji wentylacyjnych. Dostrzeżone w ich wyniku usterki są usuwane na bieżąco.

Podzielamy pogląd Komitetu, że pozostawienie w drzwiach dużej liczby cel mieszkalnych pawilonów II i III krat koszowych nie znajduje uzasadnienia. Jednak z uwagi na specyfikę osadzanej w tej jednostce populacji więźniów wskazane jest pozostawienie

pewnej liczby takich cel w niezmienionej konstrukcji technicznej. Stanowiłyby one niezbędną rezerwę na wypadek konieczności osadzenia w areszcie większej liczby osadzonych „N”. W związku z tym kierownictwo aresztu ograniczy liczbę takich cel do niezbędnego minimum.

- *zaleca się władzom polskim dalsze rozwijanie programu działalności dla więźniów, śledczych i skazanych, w Areszcie Śledczym Warszawa-Mokotów. W tej sytuacji władze powinny szerzej zastosować system jak w Bloku I. Ponadto, miejsce na ćwiczenia poza budynkiem powinno być ulepszone jak wskazują uwagi uczynione w paragrafie 102 niniejszego sprawozdania.*

(paragrafy 102, 103, 104, 106 i 155 raportu)

Po kontroli Komitetu, która się zbiegła z zakończeniem prac remontowych w pawilonie I aresztu w Warszawie-Mokotowie, wznowione zostało prowadzenie zajęć rekreacyjnych dla tymczasowo aresztowanych. Świetlica centralna jest im udostępniana w dni robocze do południa.

Rozpoczęta została realizacja programu pod nazwą „Warsztat pracy ze stresem dla młodocianych tymczasowo aresztowanych”, który realizowany jest w dwugodzinnych sesjach prowadzonych dla dziesięcioosobowych grup. Wprowadzono również program terapii grupowej dla tymczasowo aresztowanych pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.

W areszcie prowadzone jest nauczanie indywidualne dla tymczasowo aresztowanych młodocianych, które umożliwia im uzupełnienie wykształcenia na poziomie gimnazjalnym.

Z uwagi na przeznaczenie jednostki, zwłaszcza na liczbę grup wymagających izolacji od siebie i względnie utrwalone przeludnienie szersze stosowanie rozwiązań dostrzeżonych przez Komitet w pawilonie I jest aktualnie niemożliwe.

Jeden z placów spacerowych o powierzchni ok. 100 m² został przystosowany do gry w koszykówkę. Władze aresztu podejmą działania zmierzające do poprawy estetyki pozostałych placów spacerowych. Ponadto podczas remontu tych placów umieszczą na nich osłony dające schronienie przed deszczem.

- *kroki, które muszą być podjęte w więzieniu w Wołowie:*
 - *znaczne zredukowanie liczby osób w obiekcie, tak aby osiągnąć docelowo minimum 4 m² powierzchni mieszkalnej na jednego więźnia,*

- powiększenie pojedynczych cel w zakładzie aby zapewnić przynajmniej 6 m² powierzchni mieszkalnej i 2 m lub więcej pomiędzy ścianami. Jeśli jest to niemożliwe cele te powinny być wyłączone z użytku.
- powiększenie pomieszczenia z prysznicami,
- dokonanie przeglądu pomieszczeń pralniczych przeznaczonych dla więźniów,
- odnowienie kuchni.

(paragrafy 108, 109, 110, 111 i 156 raportu)

4 lipca br. w Zakładzie Karnym w Wołowie, który jest jednostką o pojemności 1021 miejsc, przebywało 1324 więźniów. Zaludnienie zakładu wynosiło 129,7%. Taka sytuacja nie pozwala obecnie na zmniejszenie liczby osób w celach i przybliżenie się do przestrzegania, postulowanej przez Komitet, normy 4m² powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego więźnia.

Uwagi do zalecenia Komitetu dotyczącego zbyt wąskich pojedynczych cel w zakładzie zostały sformułowane w odpowiedzi na zalecenia zawarte w paragrafie 75.

Władze więzienia w Wołowie spowodowały przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskały pozwolenie na przekształcenie nieużywanej hali produkcyjnej przedsiębiorstwa przywięziennego w kompleks kwatermistrzowski. Znajdować się w nim będzie m.in. druga łaźnia z 24 stanowiskami do kąpieli. Czas przebudowy określono na 3 lata. Liczba miejsc do kąpieli zwiększona zostanie ponadto przy okazji powiększania cel jednoosobowych. Każda z tych cel ma zostać wyposażona w węzeł sanitarny umożliwiający kąpiel.

Pranie odzieży własnej więźniów wykonywane jest przez nich w pomieszczeniach mieszkalnych. W uzasadnionych przypadkach skazani mają prawo zwrócić się z prośbą o wypranie odzieży w pralni ogólnej. Z uwagi na stan zaludnienia zakładu karnego oraz brak urządzeń pralniczych nie ma aktualnie możliwości urządzenia w oddziałach mieszkalnych odpowiednich pomieszczeń gospodarczych. Planowane jest jednak wydzielenie takich pomieszczeń w części obecnie działającej pralni.

Po oddaniu do użytku kompleksu kwatermistrzowskiego znajdzie w nim miejsce kuchnia urządzone zgodnie z wszelkimi standardami dotyczącymi żywienia zbiorowego. Lokalizacja działającej obecnie uniemożliwia jej właściwą modernizację.

- *usunięcie wad dziedzińców do ćwiczeń w więzieniu w Wołowie, do których odnosi się paragraf 112 sprawozdania.*

(paragraf 112 raportu)

W zakładzie Karnym w Wołowie obecnie są czynione przygotowania do wdrożenia projektu w ramach Inicjatywy Wspólnotowej „Equal”. Realizacja tego programu przewiduje m.in. gruntowną przebudowę wszystkich placów spacerowych. Zostaną one zabezpieczone przed deszczem i wyposażone w sprzęt do ćwiczeń rekreacyjno-sportowych. Nawierzchnia placów spacerowych zostanie utwardzona. Co prawda rozpoczęcie realizacji tych przedsięwzięć przewidziane zostało na 2006 rok, to jednak władze więzienia starają się o przyśpieszenie prac.

komentarz

- *zachęca się personel zarządzający więzieniem w Wołowie do dalszych wysiłków w celu zatrudnienia większej liczby więźniów przy pracy i innych mających cel działania (szczególnie edukacja i szkolenie zawodowe)*
(paragrafy 113, 114, 115, 116 i 156 raportu)

W odpowiedzi na zalecenia Komitetu dotyczące rozwijania programów edukacyjnych i szkolenia zawodowego więźniów w Zakładzie Karnym w Wołowie podjęto działania zmierzające do poszerzenia bazy centrum kształcenia ustawicznego. Prowadzona obecnie adaptacja budynku, który stanie się siedzibą szkoły, umożliwi podwojenie liczby sal lekcyjnych, co proporcjonalnie zwiększy liczbę pobierających naukę skazanych. Obecnie w 7 oddziałach szkolnych uczy się ok. 150 więźniów, co jest wskaźnikiem dwukrotnie wyższym, niż z 2004 roku. Dla pozostałych skazanych organizowane są kursy zawodowe i nauka języków obcych.

W czasie wakacji w warsztatach szkolnych będą prowadzone zajęcia doskonalące kompetencje zawodowe słuchaczy szkoły.

Znaczącym wzbogaceniem oferty edukacyjnej będzie uruchomienie programu „Czarna owca – skazani na ochronę przyrody” realizowanego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. W projekcie, poza zakładem karnym, uczestniczą: Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska GEF/UNDP, Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we Wrocławiu oraz partnerzy zagraniczni z Włoch i Portugalii. Cel przedsięwzięcia, jakim jest aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, będzie realizowany w formie cyklu szkoleń

umożliwiających więźniom zaistnienie na rynku pracy po opuszczeniu zakładu karnego. Realizacja projektu rozpocznie się w sierpniu br. i jest przewidziana na 3 lata. Szacuje się, że objętych nim zostanie ok. 1000 więźniów.

Kierownictwo więzienia w Wołowie podjęło również działania zmierzające do zwiększenia skali zatrudnienia skazanych. W 2005 roku przedsiębiorstwo przywięziennne w kooperacji z hiszpańską firmą Alecop rozpoczęło produkcję wiązek przewodów elektrycznych, dzięki czemu pracę docelowo uzyska ok. 100 więźniów.

Zagadnienia dotyczące opieki medycznej

zalecenia

- *kroki, które należy podjąć w więzieniu w Wołowie:*
 - *wzmocnić personel opieki medycznej, znacznie powiększyć personel pielęgniarstwa (w pierwszym rzędzie tak by były przynajmniej dwa pełne etaty dla pielęgniarek),*
 - *zapewnić obecność przez cały czas w więzieniu osoby przeszkolonej w niesieniu pierwszej pomocy, najlepiej z kwalifikacjami pielęgniarstwowymi, nie wyłączając nocy ani dni wolnych od pracy.*

(paragrafy 121 i 157 raportu)

Podzielamy pogląd Komitetu o potrzebie wzmocnienia personelu opieki medycznej, w tym zwiększenia liczebności personelu pielęgniarstwa i zapewnienia całodobowej opieki pielęgniarstwa w Zakładzie Karnym w Wołowie. Obecnie, w związku z brakiem odpowiedniej liczby etatów w całej Służbie Więziennej, zalecenie to nie jest możliwe do wykonania. W przypadku zwiększenia liczby etatów dla zakładu w Wołowie zostaną podjęte działania zmierzające do zmiany organizacji funkcjonowania służby zdrowia zgodnie z zaleceniami Komitetu.

- *podjąć środki zapewniające wszystkim nowoprzybyłym do więzienia w Wołowie badanie medyczne w ciągu 24 godzin od czasu przybycia.*

(paragrafy 124 i 157 raportu)

Zgodnie z obowiązującym prawem wstępne badanie lekarskie każdej nowoprzyjętej do jednostki penitencjarnej osoby powinno być przeprowadzone niezwłocznie po przyjęciu,

nie później niż w ciągu trzech dni. Przegląd stomatologiczny powinien być wykonany w ciągu 14 dni. Przy obecnym stanie etatowym służby zdrowia skrócenie terminu wykonania wstępnego badania lekarskiego do 24 godzin we wszystkich jednostkach penitencjarnych nie jest możliwe.

W praktyce określone przepisami terminy badań są przestrzegane, zaś sam przepis odnosi się tylko do tymczasowo aresztowanych i skazanych przyjmowanych z wolności. Więźniowie transportowani są traktowani przez polski system penitencjarny jako osoby, w stosunku do których zachodzi ciągłość kontroli i oddziaływań medycznych (w razie potrzeby są przyjmowani przez lekarza niezwłocznie), czyli jako osoby niewymagające poddania ponownemu wstępnemu badaniu lekarskiemu. Zakład Karny w Wołowie nie przyjmuje osób z wolności.

- *podjąć kroki zmierzające do zapewnienia poszanowania zasady poufności podczas badania medycznego więźniów ze statusem „N” zgodnie z tym, co nakreślono w paragrafie 125.*

(paragraf 125 raportu)

W polskim systemie penitencjarnym świadczenie porad lekarskich zakłada poszanowanie zasady poufności podczas badania medycznego więźniów. Odstępstwa od tej zasady zdarzają się niezwykle rzadko i dotyczą więźniów stwarzających fizyczne zagrożenie dla personelu medycznego. Takie, fakultatywnie stosowane, ograniczenie oznacza w praktyce, że dozorowani podczas badania lekarskiego są jedynie najniebezpieczniejsi więźniowie. Np. w więzieniu w Wołowie przypadki asysty funkcjonariuszy ochrony podczas badań lekarskich więźniów „N” ograniczone zostały do niezbędnego minimum.

- *należy rozwinąć i wcielić w życie całkowity plan zapewnienia opieki medycznej więźniom z problemami uzależnienia od narkotyków, stosownie do uwag zawartych w paragrafie 126 tego raportu.*

(paragrafy 126 i 157 raportu)

W polskim systemie penitencjarnym istnieje spójny system pracy z więźniami uzależnionymi od narkotyków. Składają się nań: opieka psychologiczna, opieka lekarska, programy terapeutyczne, programy profilaktyki uzależnień i grupy samopomocowe dla osób uzależnionych.

Od momentu wstępnego badania lekarskiego osobom nowoprzyjętym do jednostki penitencjarnej uzależnionym od substancji narkotycznych oferowana jest pomoc w postaci detoksykacji, udziału w programach abstynencyjnych – terapeutycznych, a w wybranych przypadkach substytucji.

W jednostkach penitencjarnych detoksykacja może być przeprowadzana w 11 oddziałach wewnętrznych szpitali więziennych. Prowadzone są przygotowania do wprowadzenia pilotażowego programu wymiany igieł i strzykawek. Są realizowane trzy programy substytucji metadonowej.

Należy zgodzić się z oceną, że zbyt mała liczba osadzonych uzależnionych od narkotyków objęta jest programami metadonowymi. Wynika to przede wszystkim z bardzo małej dostępności takich programów w środowisku pozawięziennym. Nie można odpowiedzialnie rozpoczynać terapii metadonem w więzieniu nie mając zapewnienia kontynuacji leczenia substytucyjnego po opuszczeniu przez pacjenta zakładu karnego.

Więzienne zakłady opieki zdrowotnej prowadzą szeroką akcję informacyjną. Przekazują osobom pozbawionym wolności materiały pogładowe z zakresu redukcji szkód. Przygotowują audycje dla lokalnych radiowęzłów z zakresu oświaty zdrowotnej.

Opiekę psychologiczną nad osadzonymi sprawuje ok. 300 psychologów zatrudnionych w więziennictwie. Do ich zadań należy m.in.: diagnostyka uzależnień, kierowanie uzależnionych do oddziałów terapeutycznych, motywowanie do podjęcia terapii, opracowywanie i realizowanie programów profilaktyki uzależnień oraz sprawowanie opieki po odbytej terapii.

Terapia uzależnienia od narkotyków prowadzona jest w 12 wyspecjalizowanych oddziałach dla skazanych uzależnionych. Sieć oddziałów obejmuje cały kraj.

Uzupełnieniem oferty są programy profilaktyki realizowane poza oddziałami terapeutycznymi. W 2004 roku w jednostkach penitencjarnych przeprowadzono 25 programów profilaktyki narkomanii oraz 35 programów profilaktyki uzależnień, które obejmowały zarówno uzależnienie od narkotyków, jak i alkoholu.

W tym samym czasie na terenie więzień działało 141 grup wsparcia, 4 kluby abstynenckie i 13 grup edukacyjnych. Spotkania grup samopomocowych odbywają się przeciętnie raz w tygodniu i uczestniczy w nich od 12 do 17 więźniów oraz osoby z zewnątrz.

Oddziaływania wobec więźniów z problemem narkotycznym prowadzone poza oddziałami terapeutycznymi są skierowane do osadzonych nie wykazujących jeszcze wszystkich objawów umożliwiających postawienie diagnozy uzależnienia, a także do uzależnionych, którzy, ze względów formalnych (np. z powodu bliskiego końca kary) nie

mogą odbyć terapii w odpowiednim oddziale. Dla tych grup więźniów stanowią one jedyny dostępny sposób zaspokojenia potrzeb resocjalizacyjnych związanych z uzależnieniem.

W realizowany w jednostkach penitencjarnych system opieki nad osobami uzależnionymi od substancji narkotycznych wpisuje się także ścisła współpraca więziennictwa z pozarządową organizacją MONAR, dzięki czemu istnieje możliwość kontynuowania przez osadzonego, po wyjściu na wolność, terapii rozpoczętej w więzieniu. Współpracę tę reguluje porozumienie z MONARem podpisane przez dyrektora generalnego Służby Więziennej.

- *należy podjąć działania w celu zindywidualizowania ubrań pacjentów oddziału psychiatrycznego w szpitalu w Areszcie Śledczym w Krakowie.*
(paragrafy 129 i 157 raportu)

Pacjenci przebywający w Oddziale Obserwacji Sądowo-Psychiatrycznej Aresztu Śledczego w Krakowie mogą korzystać z własnej odzieży za zgodą dyrektora więzienia. Odmowa udzielenia takiej zgody powodowana jest zazwyczaj stanem higieny lub brakiem właściwości użytkowych tej odzieży.

- *należy podjąć działania na oddziale psychiatrycznym w szpitalu Aresztu Śledczego Warszawa-Mokotów aby:*
 - *wprowadzić bardziej terapeutyczne środowisko,*
 - *poszerzyć program psychosocjalnych działań terapeutycznych dla pacjentów, szczególnie dla tych, którzy pozostają na oddziale przez dłuższy czas.*
- (paragrafy 132 i 157 raportu)

Oddział psychiatrii sądowej znajdujący się w szpitalu Aresztu Śledczego w Warszawie-Mokotowie wykonując polecenia organów dysponujących prowadzi obserwacje sądowo-psychiatryczne. W stosunku do poddawanych obserwacji nie są prowadzone zajęcia terapeutyczne.

Pacjentom poddawanych leczeniu w oddziale rozszerzono zakres zajęć terapeutycznych o indywidualne oddziaływania terapeutyczne w postaci psychoterapii podtrzymującej prowadzonej przez psychologów i lekarzy psychiatrów. Wprowadzono również elementy terapii zajęciowej. Osadzonym tym stworzono możliwość oglądania programów telewizyjnych.

Sytuacja w oddziale uległaby zdecydowanej poprawie po dobudowaniu piętra w pawilonie szpitalnym. Dzięki temu podwojona zostałaby kubatura oddziału obserwacji sądowo-psychiatrycznej. Umożliwiłoby to rozwinięcie w szerszym zakresie zajęć terapeutycznych dla pacjentów. Administracja aresztu podjęła działania w celu przygotowania tej inwestycji.

Sytuacja dostrzeżona przez Komitet w oddziale obserwacji sądowo-psychiatrycznej jest następstwem występującego przeludnienia przy jednoczesnym braku możliwości ograniczenia przyjęć więźniów. W efekcie prowadzi to nie tylko do przebywania więźniów w złych warunkach bytowych, ograniczenia bazy do zajęć terapeutycznych i edukacyjnych, ale również wydłuża czas trwania obserwacji sądowo-psychiatrycznej.

komentarz

- *należy zastanowić się nad pożytecznością wzmocnienia personelu pielęgniarskiego w Areszcie Śledczym Warszawa-Mokotów.*

(paragraf 120 raportu)

Podzielamy pogląd Komitetu o potrzebie zwiększenia liczebności personelu pielęgniarskiego w Areszcie Śledczym w Warszawie-Mokotowie. Obecnie, w związku z brakiem odpowiedniej liczby etatów w całej Służbie Więziennej, postulat ten może zostać zrealizowany tylko częściowo.

W ocenie kierownictwa więzienia w Warszawie-Mokotowie liczebność personelu pielęgniarskiego powinna zostać zwiększona o 2 etaty. Przesunięcia kadrowe umożliwią uzyskanie w najbliższym czasie 1 etatu. Zatrudnienie drugiej pielęgniarki wymagać będzie przydzielenia jednostce dodatkowego etatu.

- *zaleca się władzom polskim przyjrzenie się praktyce zauważonej w więzieniu w Wołowie, gdzie lekarz więzienny leczy zarówno osadzonych jak i personel więzienia, o czym mówią uwagi zawarte w paragrafie 122.*

(paragraf 122 raportu)

Uwagi Komitetu dotyczące udzielania przez lekarza więziennej służby zdrowia porad personelowi są wynikiem nieporozumienia. Więzienna służba zdrowia jest powołana do

sprawowania opieki medycznej nad osobami pozbawionymi wolności. Obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości objęcia przez nią opieką medyczną funkcjonariuszy lub pracowników więziennictwa.

Pracownicy Zakładu Opieki Zdrowotnej Zakładu Karnego w Wołowie nie udzielają regularnych porad lekarskich funkcjonariuszom i pracownikom zakładu. Zdarzyć się jednak może, że pomoc zostanie udzielona w sytuacjach, w których z uwagi na ostry i nagły przebieg choroby występuje zagrożenie dla zdrowia i życia funkcjonariusza lub pracownika. Pomoc ta ma więc cechy pierwszej pomocy medycznej w sytuacjach nagłych i w żadnym stopniu nie zakłóca planowych przyjęć lekarskich osób pozbawionych wolności; wynika z zasad etyki lekarskiej.

- *badanie stomatologiczne nowoprzybyłych więźniów w krakowskim areszcie śledczym jest zalecane i powinno obejmować inne placówki karne.*

(paragraf 124 raportu)

Zgodnie z obowiązującym prawem każda nowoprzyjęta do jednostki penitencjarnej osoba jest poddawana przeglądowi stomatologicznemu w ciągu 14 dni od chwili przyjęcia.

- *zaleca się władzom polskim dalsze rozwijanie działań terapeutycznych dla pacjentów oddziału psychiatrycznego w szpitalu w Areszcie Śledczym w Krakowie, szczególnie dla tych, którzy pozostają tam przez dłuższy czas.*

(paragrafy 129 i 157 raportu)

W Oddziale Obserwacji Sądowo-Psychiatrycznej Aresztu Śledczego w Krakowie prowadzony jest program adresowany do więźniów poddawanych obserwacji oraz leczeniu, którego celem jest redukcja zachowań agresywnych, edukacja oraz profilaktyka uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem treści motywujących do podjęcia walki z nałogiem. Zajęcia prowadzone są przez psychologów i wychowawcę. Należy się spodziewać, że zakres stymulacji więźniów objętych programem będzie ulegał modyfikacjom.

prośby o informacje

- *wyjaśnienie dotyczące możliwości przeniesienia więźniów do szpitali poza systemem więziennym w celu leczenia lub konsultacji.*

(paragraf 123 raportu)

Polskie prawo penitencjarne przewiduje możliwość korzystania przez więzienną służbę zdrowia z usług służby pozawięziennej. Wynika to z obowiązku zapewnienia więźniom, warunkowanej stanem ich zdrowia, adekwatnej opieki medycznej. Więzienna służba zdrowia korzysta ze stosownych procedur stosownie do potrzeb. Dotyczy to zwłaszcza przypadków, gdy konieczne jest natychmiastowe udzielenie pomocy ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia skazanego, istnieje potrzeba przeprowadzenia specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji więźnia, a także gdy zachodzi konieczność udzielenia pomocy medycznej osadzonemu podczas przepustki lub innego zezwolenia na czasowe opuszczenie więzienia.

W 2004 roku w pozawięziennej służbie zdrowia osobom pozbawionym wolności udzielono 17 496 porad ambulatoryjnych, hospitalizowano 710 osób przez 1686 dni, wykonano 235 zabiegów operacyjnych.

- *dostarczenie komentarza ze strony władz polskich na temat opóźnień w przenoszeniu pacjentów z oddziału psychiatrycznego w szpitalu w Areszcie Śledczym Warszawa-Mokotów do szpitali ze szczególnymi środkami bezpieczeństwa.*

(paragraf 132 raportu)

Aktualnie w oddziale psychiatrii sądowej szpitala Aresztu Śledczego w Warszawie-Mokotowie 4 pacjentów oczekuje na umieszczenie w szpitalach o szczególnych środkach bezpieczeństwa znajdujących się poza systemem penitencjarnym. Praktyką jest, że niezwłocznie po wydaniu opinii sądowo-psychiatrycznej wskazującej na konieczność zastosowania detencji zgłaszana jest konieczność umieszczenia pacjenta w odpowiedniej placówce powszechnej służby zdrowia. Realizacja dyspozycji sądu może nastąpić dopiero po jej uprawomocnieniu. Ograniczona liczba miejsc do stosowania detencji powoduje, że pacjenci muszą czekać na umieszczenie w nich.

Inne zagadnienia związane z pełnomocnictwem CPT

zalecenia

- *władze polskie powinny przyrzeć się w jaki sposób zorganizowano kontakty ze światem zewnętrznym w stosunku do więźniów śledczych, w świetle uwag zawartych w paragrafie 134 raportu.*

(paragrafy 133, 134 i 158 raportu)

- *należy usunąć niedociągnięcia, do których odnosi się paragraf 136 dotyczący warunków materialnych w celach dyscyplinarnych w aresztach śledczych w Krakowie i Warszawie-Mokotów.*

(paragraf 136 raportu)

Temperatura w celach dyscyplinarnych Aresztu Śledczego w Krakowie jest nie niższa, niż 20⁰C. W czasie wizytacji Komitetu trwał rozruch technologiczny instalacji grzewczej, co miało wpływ na temperaturę w tych pomieszczeniach.

W celach dyscyplinarnych Aresztu Śledczego w Warszawie-Mokotowie przeprowadzono remont. W pomieszczeniach pomalowano ściany, ułożono nowe podłogi i wymieniono wszystkie urządzenia sanitarne. W najbliższym czasie powiększone zostaną otwory okienne cel i wymienione okna. Spowoduje to dobry dostęp do światła naturalnego.

- *należy podjąć skuteczne kroki aby zabezpieczyć poufny charakter skarg składanych przez więźniów i zapewnić aby ich składanie nie miało negatywnych skutków dla więźniów.*

(paragrafy 137 i 158 raportu)

Stosowane w polskim systemie penitencjarnym procedury zapewniają poufność składania przez więźniów skarg. Stan ten gwarantowany jest zarówno przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, jak też przez akty prawne niższej rangi. Kodeks karny wykonawczy stanowi, że skazany ma prawo do „...składania wniosków, skarg i próśb organowi, właściwemu do ich rozpatrzenia oraz przedstawiania ich w nieobecności innych osób, administracji zakładu karnego, kierownikom jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, sędziemu penitencjarnemu, prokuratorowi i Rzecznikowi Praw Obywatelskich” oraz do „prowadzenia korespondencji bez jej cenzurowania, z organami państwowymi i samorządowymi oraz Rzecznikiem Praw Obywatelskich”. Ponadto „...skazani, ich obrońcy pełnomocnicy oraz właściwe organizacje pozarządowe mają prawo kierować skargi do

organów powołanych na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka. Korespondencja, w tych sprawach, osób pozbawionych wolności, powinna być bezzwłocznie przekazywana do adresata i nie podlega cenzurze...".

Zachowanie w poufności osoby skarżącej, jak i przedmiotu skargi jest w trakcie jej rozpatrywania praktycznie niemożliwe. Jednym z elementów badania skargi jest bowiem umożliwienie wypowiedzenia się w sprawie podmiotowi, na który skarga została złożona. O ile zasada ta nie może być kwestionowana, problemem pozostaje zapewnienie osobie skarżącej gwarancji nie ponoszenia przez nią negatywnych skutków złożenia skargi. Na gruncie prawa rozwiązuje to zapis zawarty w Kodeksie postępowania administracyjnego, który głosi, że „...nikt nie może być narażony na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku albo z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działa w granicach prawem dozwolonych...”.

Władze więziennictwa przywiązują dużą wagę do skutecznej realizacji tych gwarancji. Praktyka wskazuje, że choć zdarzają się przypadki oceniane jako przynoszące negatywne skutki dla więźnia w następstwie złożenia przez niego skargi, dochodzi do nich incydentalnie. Mając świadomość występowania takich zagrożeń administracja więzienna prowadzi systematyczne szkolenie kadry ukierunkowane na przestrzeganie praw osób pozbawionych wolności ze szczególnym uwzględnieniem tych obszarów funkcjonowania systemu penitencjarnego, które stwarzają szczególne zagrożenie.

komentarz

- *fakt, że sędzia penitencjarny odwiedzał wszystkie pomieszczenia przeznaczone dla więźniów w Areszcie Śledczym w Krakowie i rozmawiał z więźniami poufnie jest dobrym przykładem działania, które powinno być powielane we wszystkich inspekcjach dokonywanych przez sędziów penitencjarnych w Polsce.*

(paragraf 138 raportu)

Zgodnie z treścią Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 sierpnia 2003 roku- w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego/ Dz. U. z 2003 roku numer 152 poz. 1496/, sędzia penitencjarny jest zobowiązany do sprawowania nadzoru penitencjarnego, poprzez przeprowadzanie nie rzadziej niż raz w roku okresowych wizytacji w jednostkach penitencjarnych. Ponadto przy każdorazowym pobycie sędziego penitencjarnego w jednostce penitencjarnej, w związku z odbywanymi posiedzeniami w

postępowaniu wykonawczym, dokonuje on wizytacji i przyjmuje skargi.

Do sprawozdania załączam Informację Komendy Głównej Policji o działaniach podjętych przez jednostki organizacyjne policji, po zapoznaniu się z raportem powizytacyjnym Europejskiego Komitetu Rady Europy ds. Przeciwdziałania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karani (CPT).

INFORMACJA

o przedsięwzięciach KWP/KSP po zapoznaniu się z raportem powizytacyjnym delegacji Europejskiego Komitetu Rady Europy ds. Przeciwdziałania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT).

W dniu 22.06.2005 r. do wszystkich KWP/KSP zostało przesłane pismo Zastępcy Komendanta Głównego Policji Pana nadinsp. Marka Hebdy zawierające polecenie: dokonania szczegółowej analizy raportu powizytacyjnego delegacji (CPT), ponownego sprawdzenia stanu faktycznego w podległych jednostkach pod kątem występowania nieprawidłowości wymienionych w raporcie oraz zlecenie działań mających na celu ich usunięcie.

Biuro Taktyki Zwalczenia Przystępczości KGP dokonało analizy informacji zwrotnych w tym zakresie z KWP/KSP, z której wynika, jakie przedsięwzięcia podjęły jednostki dla usprawnienia funkcjonowania pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PDOZ), aresztów w celu wydalenia (AD), policyjnych izb dziecka (PIO) usytuowanych w podległych jednostkach Policji.

Podjęte działania naprawcze to:

LP	WOJEWÓDZTWO	PRZEDSIĘWZIĘCIA	UWAGI
1	Dolnośląskie	<ul style="list-style-type: none">- na odprawie kierownictwa służbowego KWP polecono kierownikom jednostek i komórek organizacyjnych Policji garnizonu dolnośląskiego dokonanie szczegółowej analizy raportu CPT, ponowne sprawdzenie stanu faktycznego w podległych im jednostkach pod kątem występowania nieprawidłowości oraz zlecono ich usunięcie,- powołano Komisję ds. kontroli pomieszczeń dla osób zatrzymanych, która w ramach kontroli problemowych sprawdzi warunki bytowe w tych pomieszczeniach- nieprawidłowości wykazane w raporcie CPT, dotyczące złego stanu technicznego PDOZ zostaną usunięte w trakcie remontu w IV kwartale br.	
2	Kujawsko- Pomorskie	<ul style="list-style-type: none">+ pomieszczenia dla osób zatrzymanych:- do końca br. zaplanowano oddanie do	w7

		<p>użytku nowego budynku KPP w Brodnicy, w który pomieszczenia dla zatrzymanych będą odpowiadać wymaganym standardom,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzono generalne remonty w pomieszczeniach dla zatrzymanych w KPP Inowrocław i KPP Golub Dobrzyń, - planuje się w drugiej połowie br. rozpoczęcie remontów pomieszczeń w KPP Żnin i KPP Mogilno, - w związku ze stwierdzonymi uwagami przez kontrolujących pomieszczenia sędziów penitencjarnych przesłano stosowne wystąpienia z poleceniami usunięcia nieprawidłowości do komendantów: KPP Tuchola (dot. stanu technicznego i wyposażenia pomieszczeń), KPP Nakło n/Notecią i KPP Świecie n/Wisłą (błędy w dokumentacji), • w areszcie w celu wydalenia przy KMP Włocławek wprowadzono nowy porządek wewnętrzny pobytu cudzoziemców, • w policyjnych izbach dziecka w KMP Toruń i KMP Bydgoszcz przeprowadzono generalne remonty. 	<p>jednostkach policji PDOZ spełniają wymogi określone przepisami. W pozostałych stwierdzono: brak pokoi lekarskich, pomieszczeń do porcjowania i podgrzewania posiłków, magazynów do przechowywania depozytów.</p>
3	Lubelskie	<ul style="list-style-type: none"> • pomieszczenia dla osób zatrzymanych: - opracowano harmonogram robót budowlano montażowych, - zainstalowano systemy instalacji przyzywowej we wszystkich PDOZ jednostek Policji z terenu województwa, - przeprowadzono remont pomieszczeń w KPP Opole Lubelskie i KP Piaski, - kontynuowano remont PDOZ w KMP Zamość, - opracowano dokumentację do przeprowadzenia zamówienia publicznego na przeprowadzenie remontów pomieszczeń w KPP Łuków i KPP Parczew, - zaplanowano wykonanie nowych PDOZ w KPP Świdnik, KPP Radzyń Podlaski, KPP Lubartów, KP IV Lublin i KP Terespol, - modernizuje się i dostosowuje PDOZ do obowiązujących przepisów, - usunięto niedociągnięcia związane ze stanem higieny i czystości pomieszczeń, 	

		<p>+ areszt w celu wydalenia przy KMP</p> <p>Lublin przeszedł gruntowną modernizację.</p>	
4	Lubuskie	<ul style="list-style-type: none"> - VI piśmie skierowanym do komendantów KPP i KMP po raz kolejny przypomniano o obowiązku usunięcia z pomieszczeń służbowych wszelkich przedmiotów i urządzeń, które mogły by wywołać u zatrzymanych lub przesłuchiwanym odczucie zagrożenia, a nie stanowiących standardowego wyposażenia tych pomieszczeń, - na bieżąco prowadzone są remonty i modernizacje pomieszczeń w celu eliminacji nieprawidłowości w wyposażeniu i zabezpieczeniu technicznym. 	
5	Łódzkie	<ul style="list-style-type: none"> - zorganizowano szkolenie dla naczelników wydziałów KWP w zakresie prawidłowego sprawowania nadzoru nad funkcjonowaniem pomieszczeń dla zatrzymanych, aresztów w celu wydalenia i policyjnych izb dziecka, - egzekwowane są kierowników jednostek działania zmierzające do usuwania nieprawidłowości w kwestii przestrzegania praw człowieka przez ich podwładnych, - w celach szkoleniowych - w celach szkoleniowych sporządza się wystąpienia omawiające ujawnione nieprawidłowości, - zrealizowano w OSP z/s w Sieradzu kurs uzupełniający dla policjantów w zakresie wzmacniania polityki przeciw dyskryminacyjnej , <p>+ pomieszczenia dla osób zatrzymanych są systematycznie remontowane,</p> <p>+ wystąpiono z wnioskiem o uruchomienie rezerw budżetowych na remont aresztu w celu wydalenia przy KMP Piotrków Trybunalski,</p> <p>+ zgłoszono do KGP potrzeby remontowe dot. policyjnej izby dziecka w KMP Łódź.</p>	<p>na 23 PDOZ, 8 nie spełnia wymaganych warunków bytowych</p>

6	Małopolskie	<ul style="list-style-type: none"> - zobowiązano kierownictwo podległych jednostek do usunięcia stwierdzonych w raporcie CPT nieprawidłowości, - powołano Komisję ds. nadzoru nad pomieszczeniami dla zatrzymanych, aresztami w celu wydalenia oraz policyjnymi izbami dziecka, - zdemontowano klatki metalowe w izbie dyżurnej pomieszczeń dla zatrzymanych w KMP Kraków, - rozpoczęto prace nad programem inwestycyjnym na modernizację obiektów policyjnych i aresztów w celu wydalenia, - przeprowadzono inwentaryzację magazynów dowodów rzeczowych. 	
7	Mazowieckie	<ul style="list-style-type: none"> • pomieszczenia dla osób zatrzymanych: - dokonano sprawdzenia PDOZ w KPP: Pułtusk, Maków Maz., Szydłowiec i Sochaczew pod względem poziomu wiedzy policjantów pełniących służbę w pomieszczeniach, stanu przestrzegania praw człowieka wobec osób zatrzymanych, prawidłowości prowadzonej dokumentacji służbowej, realizacji planów doskonalenia zawodowego, funkcjonowania nadzoru służbowego ze strony średniego szczebla kierowniczego oraz skontrolowano sposób pełnienia służby przez Referat Konwojowy Sekcji Prewencji KMP Radom, - po ujawnieniu uchybień udzielano osobom odpowiedzialnym za nadzór służbowy stosownych instruktarzy, jednocześnie zobowiązując do ich bezzwłocznego usunięcia, - zorganizowano doskonalenie zawodowe dla policjantów pionu prewencji z zakresu wykonywania służby konwojowo-ochronnej, - wyremontowano pomieszczenia dla zatrzymanych w KPP Maków Mazowiecki, - rozpoczęto modernizację pomieszczeń w KPP Żuromin, - przystąpiono do adaptacji pomieszczeń w KPP: Płońsk i Łosice, • wyremontowano budynek dla cudzoziemców w Strzeżonym Ośrodku w Lesznowoli. 	

8	Opolskie	<ul style="list-style-type: none"> - nakazano sprawdzenia aktualnego stanu PDOZ, AD i PII, - polecono wzmocnić nadzór przełożonych i na bieżąco dokonywać sprawdzania poziomu wiedzy w zakresie zasad używania środków przymusu bezpośredniego, stanu przestrzegania praw człowieka wobec osób zatrzymanych, prawidłowości prowadzonej dokumentacji służbowej oraz skrupulatnego ewidencjonowania przechowywanych dowodów rzeczowych i depozytów, • pomieszczenia dla osób zatrzymanych: - powołano Komisję Wojewódzką ds. pomieszczeń dla zatrzymanych i określono dla niej zadania, - remontowane są obecnie PDOZ w KPP Głubczyce, KPP Kluczbork i KPP Strzelce Opolskie, • areszt w celu wydalenia zlokalizowany przy KMP Opole wyłączono z eksploatacji i przewidziano do generalnego remontu, • PII w KMP Opole wznowiła działanie po zakończeniu jej kapitalnego remontu. 	na 13 PDOZ, 5 nie spełnia wymaganych warunków bytowych
9	Podkarpackie	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzone są cykliczne szkolenia dla policjantów pełniących służbę konwojową i w PDOZ, - opracowano dokumentację wykonania gruntownego remontu PDOZ w KPP Mielec i KPP Lubaczów, - kontynuowane są prace adaptacyjne nowych budynków jednostek Policji w Jarosławiu i Sanoku z uwzględnieniem PDOZ, - w pomieszczeniach wymagających bieżących napraw i konserwacji, usterki są usuwane niezwłocznie. 	
10	Podlaskie	<ul style="list-style-type: none"> - opracowano zalecenia i wytyczne do podległych jednostek Policji, które dotyczą w szczególności respektowania obowiązujących zasad postępowania z zatrzymanymi, respektowania przysługujących im uprawnień, kształtowania wiedzy i umiejętności policjantów w prawidłowym sporządzaniu 	

		<p>obowiązującej dokumentacji, oddziaływania dyscyplinującego wobec funkcjonariuszy dopuszczających się nieprawidłowości w służbie oraz sprawowania właściwego nadzoru nad służbą konwojowo-ochronną,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizowano doskonalenie zawodowe policjantów z podległych jednostek w zakresie uregulowań dot. praw człowieka oraz zapobiegania i zwalczania dyskryminacji, - wyznaczono pełnomocnika i powołano nieetatowy zespół ds. Ochrony Praw Człowieka, - opracowano w różnych językach druki informujące zatrzymanych o przysługujących im uprawnieniach, <p>• pomieszczenia dla osób zatrzymanych w KMP w Białymstoku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonano sprawdzenia stanu technicznego i wyposażenia, - usunięto nieprawidłowości i braki, które możliwe były do naprawy w ramach prac prowadzonych własnym sumptem, - poddano konsultacjom i uzgodnieniom z Wydziałem Zaopatrzenia, Inwestycji i Remontów KWP przedsięwzięcia wymagające poniesienia większych nakładów finansowych (kompleksowa modernizacja przestarzałych pomieszczeń w KMP Białystok - krusząca się posadzka, odpadające tynki, zbyt małe powierzchnie okien, zbyt cienkie ściany działowe itp.), - w planie remontów na 2005 r. ujęto modernizację pomieszczeń dla zatrzymanych w KPP w: Kolnie, Mońkach, Hajnówce i Bielsku Podlaskim, <p>• areszt w celu wydalenia przy KMP w Suwałkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usunięto nieprawidłowości i braki, które możliwe były do naprawy w ramach prac prowadzonych własnym sumptem, - zaplanowano powiększenie placu spacerowego, - zostanie wydzielone i wyposażone w sprzęt audiowizualny pomieszczenie świetlicy, które jednocześnie będzie wykorzystywane na potrzeby "pokoju 	
--	--	--	--

		<p>modlitwy",</p> <ul style="list-style-type: none"> - udostępniono nieodpłatnie cudzoziemcom znaczki i koperty, - zorganizowano stały dostęp do personelu medycznego, - zapewniono dostęp cudzoziemcom do opracowanych w różnych językach informacji dot. zasad pobytu w areszcie w celu wydalenia, - nawiązano współpracę z Ośrodkiem Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas Archidiecezji Białostockiej uzyskując wsparcie w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i potrzeb cudzoziemców, - w planie remontów na 2005 roku ujęto również modernizację AD przy KMP w Suwałkach. 	
11	Pomorskie	<ul style="list-style-type: none"> - realizowane są szkolenia w ramach doskonalenia zawodowego w celu eliminowania nieprawidłowości i negatywnych praktyk w postępowaniu funkcjonariuszy pełniących służbę konwojowo-ochronną, - prowadzone są kontrole PDOZ oraz pomieszczeń przeznaczonych do wykonywania czynności procesowych pod kątem wyeliminowania zdarzeń przedstawionych w sprawozdaniu CPT. 	
12	Śląskie	<ul style="list-style-type: none"> - powołano Wojewódzką Komisję ds. Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych z zadaniem przeprowadzenia przeglądów pomieszczeń dla zatrzymanych, aresztów w celu wydalenia i policyjnych izb dziecka. W podległych jednostkach powołane zostały zespoły monitorujące legalność, zasadność i prawidłowość stosowania instytucji zatrzymania, • pomieszczenia dla osób zatrzymanych: - prowadzone są prace remontowe w PDOZ w KMP Katowice, - trwa procedura przetargowa na wykonanie remontu PDOZ w KMP Bielsko-Biała, - wykonano dokumentację projektowo-kosztorysową prac remontowych w KMP Częstochowa i KPP Lubliniec, - wykonane najpilniejsze prace 	

		<p>modernizacyjne PDOZ w: KMP Częstochowa (prace malarskie), KMP Dąbrowa G. (prace malarskie, wymiana krat, wymiana wykładzin, uzupełniono wyposażenie), KMP Jastrzębie Zdr. i KPP Racibórz (odnowiono pokoje), KPP Wodzisław Śl. (odnowiono tynki, prace malarskie, naprawiono sygnalizację alarmową), KMP Rybnik (uzupełniono wyposażenie),</p> <ul style="list-style-type: none"> - usunięto nieprawidłowości w dokumentacji służbowej oraz powiadamiania prokuratorów o zatrzymaniu osoby, - systematycznie organizowanie doskonalenia zawodowego dotyczących zagadnień służby konwojowo-ochronnej, <ul style="list-style-type: none"> • policyjne izby dziecka: <ul style="list-style-type: none"> - uzupełniono wyposażenie, - usunięto nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji, - systematycznie doskonaleni się zawodowo policjantów pełniących służbę w izbie dziecka. 	
13	Świętokrzyskie	<ul style="list-style-type: none"> - gruntownemu remontowi poddano PDOZ w KMP Kielce, - w KPP Busko Zdr. i Opatów przebudowano pomieszczenia, - w KPP Ostrowiec Świętokrzyski rozpoczęto budowę PDOZ, - pomieszczenia w KPP Kazimierza Wlk. wyposażono w nowe meble kuchenne, - w KPP Pińczów zamontowano drzwi wejściowe o wzmocnionej konstrukcji oraz zabezpieczoną siatką punkty świetlne, - sukcesywnie uzupełniane jest wyposażenie pomieszczeń w pozostałych jednostkach. 	
14	Warmińsko-Mazurskie	<ul style="list-style-type: none"> - podjęto działania zmierzające do poprawy warunków bytowych w PDOZ, - na bieżąco monitoruje się zapewnienie możliwości korzystania z praw przysługujących zatrzymanym, - polecono nie dopuszczać do tego, aby w pomieszczeniach służbowych znajdowały się przedmioty i urządzenia nie stanowiące standardowego ich wyposażenia lub nie są przeznaczone do codziennego użytku przez 	

		policjantów.	
15	Wielkopolskie	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzone są komisyjne przeglądy wszystkich pomieszczeń dla zatrzymanych, a stwierdzone nieprawidłowości przekazuje się przewodniczącemu Komisji KWP ds. oceny pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych i aresztów w celu wydalenia, który koordynuje działania naprawcze, - zobowiązano wszystkich komendantów KMP/KPP, KP i d-cę OPP do ciągłego monitorowania poziomu wiedzy w zakresie zasad używania środków przymusu bezpośredniego, stanu przestrzegania praw człowieka wobec osób zatrzymanych, prawidłowości prowadzonej dokumentacji służbowej i skrupulatnego ewidencjonowania przechowywanych dowodów rzeczowych i depozytów, - dokonano oceny podjętych działań, do których zobowiązano kierowników jednostek, a w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości udzielano pomocy dla ich likwidacji, - przeprowadzono szkolenia dla średniej kadry kierowniczej oraz policjantów pełniących służbę konwojowo-ochronną. 	na 28 PDOZ, 8 nie spełnia wymaganych warunków
16	Zachodniopomorskie	<ul style="list-style-type: none"> - ukończono remont i modernizację 4 pomieszczeń dla zatrzymanych, - zakończono procedurę przetargową na wykonanie remontu pomieszczeń w KPP Łobez, - wszczęto procedurę przetargową na remont pomieszczeń w KPP Kamień Pomorski, - w harmonogramie prac na 2005 r. uwzględnione zostały kompleksowe remonty pomieszczeń w KPP Pyrzyce i KP Dębno oraz remont sanitariatów w KPP Świdwin. 	
17	KSP	<ul style="list-style-type: none"> - zobowiązano kierowników jednostek wymienionych w raporcie CPT do usunięcia stwierdzonych uchybień - polecono komendantom KPP/KRP zapoznać właściwych policjantów z obowiązującymi przepisami konwojowo-ochronnymi, ciągłego monitorowania poziomu wiedzy w zakresie zasad 	

		<p>używania środków przymusu bezpośredniego, stanu przestrzegania praw człowieka wobec osób zatrzymanych, prawidłowości prowadzonej dokumentacji służbowej i skrupulatnego ewidencjonowania przechowywanych dowodów rzeczowych i depozytów,</p> <p>+ pomieszczenia dla osób zatrzymanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzono generalne remonty pomieszczeń dla zatrzymanych w 7 jednostkach podległych KSP, - zaplanowano remonty pomieszczeń w kolejnych 3 jednostkach, - PDOZ w KPP Pruszków będą przeniesione do obecnie remontowanego KP w Piastowie, • wyremontowano areszt w celu wydalenia zlokalizowany przy KP Warszawa Bemowo, <p>+ pomieszczenia kontynuowane są prace termomodernizacyjne izby dziecka przy ul. Wiśniowej 44 w Warszawie.</p>	
--	--	--	--

Niektóre jednostki Policji korzystały z pozaresortowej pomocy finansowej przeznaczonej na remont lub modernizację pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, aresztów w celu wydalenia i policyjnych izb dziecka, a mianowicie:

- 1) KWP w Gorzowie Wlkp. - skorzystano z pomocy pozaresortowej:
 - w ramach rozbudowy KMP Gorzów Wlkp. wykonano nowe pomieszczenia dla osób zatrzymanych i policyjną izbę dziecka - współfinansowały władze miasta,
 - odmalowano pomieszczenia dla zatrzymanych w KPP Międzyrzecz - środki przekazał lokalny samorząd,
 - odmalowano pomieszczenia dla zatrzymanych w KPP Żagań - w ramach prac interwencyjnych wykonanych przez bezrobotnych skierowanych przez Urząd Pracy,
 - trwa remont budynku KPP Żary, w tym pomieszczeń dla zatrzymanych - współfinansuje samorząd lokalny.
- 2) KWP Katowice - skorzystano z finansowej pomocy pozaresortowej,
 - wyposażono policyjną izbę dziecka w KPP Będzin w sprzęt sportowy i audio-wizualny - ze środków samorządu powiatowego, zainstalowano monitoring w KPP Pszczyna - sfinansowany przez samorząd powiatowy.

3) KWP Łódź - skorzystano z finansowej pomocy Urzędu Miasta Skierniewice przeznaczonej na modernizację pomieszczeń dla zatrzymanych w miejscowej KMP.

4) KWP Olsztyn:

skorzystano z pomocy Starostwa Powiatowego przy sfinansowaniu remontu pomieszczeń dla zatrzymanych w KPP Szczytno oraz **Urzędu Miasta** współfinansującego remont pomieszczeń w KPP Mrągowo,
KPP Pisz planuje skorzystać z deklaracji pomocy finansowej na **samorządu gminy** potrzeby zamontowania systemu kamer w jednostce.

5) KWP Szczecin- skorzystano z finansowej pomocy na remonty i modernizację pomieszczeń w:

KMP Świnoujście - sfinansował **Urząd Miasta**,
KPP Wałcz - współfinansowały **Urząd Gminy i Starostwo Powiatowe**,
KPP Stargard Szczeciński - współfinansował **Urząd Miasta**,
KPP Kamień Pomorski - współfinansuje **Urząd Miasta i Gminy**.

KWP w: Białymstoku, Bydgoszczy, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Opolu, Poznaniu, Radomiu, Wrocławiu i KSP w Warszawie **nie korzystały** dotychczas z pozaresortowej pomocy na w/wym. cel.

Główną przyczynę występujących trudności w realizacji dostosowania omawianych obiektów do wymogów określonych przepisami stanowi brak wystarczających środków finansowych i długotrwałe procedury przetargowe.

Przeprowadzona analiza otrzymanych z KWP/KSP dokumentów pozwala stwierdzić, że ogólnie nastąpiła poprawa warunków bytowych, stanu zabezpieczenia technicznego i wyposażenia PDOZ, AD i PID w porównaniu do sytuacji z listopada ubiegłego roku, lecz uzyskane wyniki nie są jeszcze zadawalające i wymagają dalszych przedsięwzięć naprawczych.